

"SƏS" qəzeti mənim üçün ən əziz qəzetdir

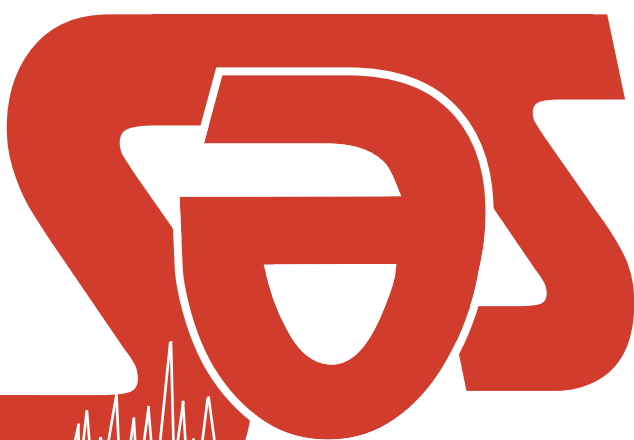

№ 127 (7052)

Hər daşı, qayası tarix olan Şuşamızda Vaqif Poeziya Günləri

8

19 iyul 2024-cü il.
Qiyməti 60 qəpik

Azərbaycan - dünya birliyi üçün etibarlı və vacib tərəfdaş!

Prezident İlham Əliyev "Avropa Siyasi Birliyi" 4-cü Zirvə toplantısına qatılıb, bir sıra mühüm görüşlər keçirib

Ermənistan üçün TƏHLÜKƏLİ PERSPEKTİVLƏR

4

Milli mətbuatımızın ilk cığır - "Əkinçi" qəzeti

5

Özlərini ifşa edən LƏKƏLƏR

6

"Parlament seçkiləri üçün lazımı ictimai-siyasi mühit var"

10

1 yaş fərqlə məktəbə qəbul

13

Antimillî ünsürlərlə "boykot"çular arasında qarşıdurma yaranıb

14

Azərbaycan - dünya birliyi üçün etibarlı və vacib tərəfdaş!

Prezident İlham Əliyev Böyük Britaniya və Şimali İrlandiya Birləşmiş Krallığının Baş naziri Kir Starmerin dəvəti ilə "Avropa Siyasi Birliyi" 4-cü Zirvə toplantısında iştirak etmək üçün İngiltərəyə işgüzar səfər edib. Azərbaycan Prezidenti Oksforddakı Blenheim sarayına gəlib. Dövlətimizin başçısını Böyük Britaniya və Şimali İrlandiya Birləşmiş Krallığının Baş naziri Kir Starmer qarşılayıb. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev iyulun 18-də Oksfordda "Avropa Siyasi Birliyi"nin 4-cü Zirvə toplantısı çərçivəsində "Enerji və bağlantı" mövzusunda dəyirmi masada iştirak edib. Dövlətimizin başçısı tədbirdə çıxış edib. Prezident İlham Əliyev öz çıxışında qeyd edib ki, Azərbaycanın təbii qazını səkkiz ölkə alır, onlardan beşi Bolqarıstan, Yunanıstan, İtaliya, Macarıstan və Rumıniya Avropa İttifaqının üzvüdür: "Enerji sahəsində Bakıda müəyyənləşdirdiyimiz strateji tərəfdaşlıq bizim Avropaya qaz təchizatımızın 2027-ci ilin sonuna qədər ikiqat artırılmasını nəzərdə tutur. Biz bu hədəfə doğru irəliləyirik. 2021-ci ildə Avropa qitəsinə bizim qaz təchizatımız ildə 8 milyard kubmetr təşkil edirdisə, bu il bu göstərici 13 milyard kubmetrə yaxın olacaq. 2021-ci ildə ümumi ixrac 18 milyard kubmetr təşkil edirdisə, bu il bu göstərici 25 milyard kubmetr olacaq. İxracın yarısından çoxu Avropaya gəlir."

Azərbaycanın təbii qazını səkkiz ölkə alır, onlardan beşi - Bolqarıstan, Yunanıstan, İtaliya, Macarıstan və Rumıniya Avropa İttifaqının üzvüdür. İki İttifaqa daxil olmaq üçün namizəd ölkədir - Gürcüstan və Serbiya, eləcə də Türkiyə. Sessiyadan əvvəl cə-

Prezident İlham Əliyev "Avropa Siyasi Birliyi" 4-cü Zirvə toplantısına qatılıb, bir sıra mühüm görüşlər keçirib

lə, qismən Adriatik dənizinin dibi ilə uzanan 3500 kilometrlik inteqrasiya edilmiş boru kəməri sistemi - Cənub Qaz Dəhlizi istismara verildikdən sonra biz dərhal Avropaya təchizatı başladığımız."

Dünən Oksfordda "Avropa Siyasi Birliyi" 4-cü Zirvə toplantısının açılış plenar sessiyası keçirilib. Prezident İlham Əliyev tədbirdə iştirak edib. Plenar sessiya başa çatandan sonra iştirakçılar birgə foto çəkdirdilər.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev iyulun 18-də Oksfordda qarşı tərəfin müraciətinə əsasən Lüksemburq Böyük Hersoqluğunun Baş naziri Lyuk Friden ilə görüşüb. Görüşdə ölkələrimiz arasında ikitərəfli əlaqələr müzakirə olundu. Lüksemburqun Baş naziri Azərbaycan və region haqqında daha çox məlumatın əldə edilməsinin və regionun sabitliyinin ölkəsi üçün vacibliyini bir daha vurğuladı. O, Lüksemburqun regional siyasətinin balanslı xarakter daşdığını diqqətə çatdırdı.

Dövlətimizin başçısı regional proseslər barədə məlumat verərək bölgəyə münasibətdə balanslı siyasətin və bütün tərəflərin mövqeyinə hörmətlə yanaşılmasının önəmini qeyd etdi. Görüşdə ölkələrimiz arasında ikitərəfli münasibətlərə toxunularaq, qarşılıqlı hörmət və etimad əsasında əlaqələrimizin inkişaf etdirilməsi üçün böyük perspektivlərin olduğu vurğulandı.

Azərbaycan ilə Lüksemburq arasında yüksək texnologiyalar, səhiyyə, investisiyalar, nəqliyyat daşımaları və digər sahələrdə əməkdaşlıq məsələləri ilə bağlı fikir mübadiləsi aparıldı.

Söhbət zamanı Azərbaycanın Avropa İttifaqı və İttifaqa üzv ölkələr ilə çox yaxın əlaqələrə malik olduğu qeyd edildi. Avropa Siyasi Birliyi platformasının müzakirələrinin aparılması üçün vacib məkan olduğu bildirildi. Görüşdə Azərbaycanın COP29-a ev sahibliyi etməsinin əhəmiyyəti vurğulandı.

Lüksemburqun Baş naziri bu tədbirdə iştirak etmək niyyətində olduğunu diqqətə çatdırdı.

Prezident İlham Əliyev iyulun 18-də "Avropa Siyasi Birliyi" 4-cü Zirvə toplantısı çərçivəsində İsveçrə Konfederasiyasının Prezidenti Viola Amherd ilə də söhbət edib. Söhbət zamanı Azərbaycan ilə İsveçrə arasında ikitərəfli münasibətlər və regional sülh gündəliyinin inkişaf etdirilməsi ilə bağlı fikir mübadiləsi aparıldı. İsveçrə şirkətlərinin Azərbaycanın işğaldan azad edilmiş ərazilərində bərpauruculuq işlərinə töhfəsi müzakirə olundu. Söhbət zamanı COP29 və iqlim dəyişmələri ətrafında fikir mübadiləsi aparıldı.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev iyulun 18-də "Avropa Siyasi Birliyi" 4-cü Zirvə toplantısı çərçivəsində Macarıstanın Baş naziri Viktor Orban ilə söhbət edib. Dostluq şəraitində keçən söhbət zamanı ölkələrimiz arasında ikitərəfli münasibətlər və əməkdaşlıqla bağlı məsələlər müzakirə olundu.

Macarıstanın Baş nazirinin Türk Dövlətləri Təşkilatının Dövlət başçılarına qeyri-rəsmi Zirvə görüşündə iştirak etmək üçün Şuşaya səfəri və bu çərçivədə keçirilən görüşlər məmnunluqla xatırlandı. Azərbaycan Prezidenti digər dövlət başçıları və Sammit iştirakçıları ilə də söhbət etdi.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev iyulun 18-də Oksfordda qarşı tərəfin müraciətinə əsasən Litva Respublikasının Prezidenti Gitanas Nausėda ilə görüşüb. Görüşdə ölkələrimiz arasında ikitərəfli münasibətlərin inkişaf perspektivləri müzakirə olundu.

Ardı Səh. 3

nab Baş nazirlə müzakirə etdik ki, dünən Sloveniya-Azərbaycan qaz əməkdaşlığı istiqamətində mühüm hadisə baş verdi. Ümid edirik ki, biz bir neçə aya Sloveniya bazarına daxil ola biləcəyik. İndi Avropa interkonnektor layihələri icra olunduqca Azərbaycan qazının daha çox Avropa ölkəsinə ixrac edilməsi üçün əlavə imkanlar olacaq.

Avropa Komissiyası Azərbaycanı enerji üzrə etibarlı tərəfdaş və ümum-Avropa qaz təchizatçısı adlandırmışdır. Bu, çox böyük məsuliyyətdir və əlbəttə ki, biz yalnız Avropaya 2027-ci ilə qədər ildə 20 milyard kubmetr qazla təchiz etmək üzrə öz öhdəliyimizi yerinə yetirmək üçün əlimizdən gələni etməyə çalışırıq. Bu, bizim hədəfimizdir. Bizim resurslarımız və infrastrukturumuz var. Yeni tərəfdaşlarla, əsasən Sloveniya və Slovakiya ilə danışıqlar prosesini sürətləndirməliyik, həmçinin mövcud bazarlara qaz təchizatımızın artırılması üzərində çalışmalıyıq. Çünki bizim İtaliyaya təchizatımız 9 milyard kub-

metdirsə, İtaliyaya bizdən 20 milyard kubmetr qaz lazımdır. Bu, sadəcə, qazımıza olan tələbatın bir nümunəsidir. Digər bir mə-

qam işə qazıntı yanacağı və onun müəyyən demonizasiyası ilə bağlıdır. Mən bu məsələ ilə bağlı şərhlərimi daha sonra bildirərəm.

Bizim enerji layihələrinə gəlincə, Azərbaycan etibarlı təchizatçı olub. Demək olar ki, 20 il ərzində biz tarixdə ilk dəfə olaraq Xəzər dənizini Aralıq dənizi ilə birləşdirən kəmərləşmə ilə çıxış etdik və qonşularımızla birlikdə onu istismara verdik. İndi biz Aralıq dənizində Türkiyənin Ceyhan limanından neftimizi müxtəlif təyinat nöqtələrinə, o cümlədən Azərbaycanın xam neftindən əhəmiyyətli dərəcədə asılı olan çox həssas nöqtələrə nəql edirik. Bezi ölkələrdə Azərbaycan xam neftinin istehlakı onların tələbatının 50 və ya daha çox faizini təşkil edir. Üç ildən artıqdır ki, biz mühüm qaz təchizatçısına çevrilmişik. Bizim qaz kəmərimiz - Cənub Qaz Dəhlizi 2020-ci il dekabrın 31-də istismara verilib. Sözsüz ki, müqavilələr bundan əvvəl imzalanmışdı və biz avropalı tərəfdaşlarımızı dərhal təchiz etməyə başladığımızı. Bundan əvvəl bizim tərəfdaşlarımız yalnız Gürcüstan və Türkiyə idi. Beləlik-

Əvvəli səh. 2

COP29-un keçirilməsi münasibətilə Prezident İlham Əliyevi təbrik edən Litva Prezidenti bu tədbirə dəvətə görə təşəkkürünü bildirdi və Bakıda COP29 çərçivəsində dövlətimizin başçısı ilə görüşəcəklərini vurğuladı.

Gitanas Nauseda Azərbaycana rəsmi səfərini və səfər zamanı müzakirə olunmuş məsələləri məmnunluqla xatırladı. Söhbət zamanı regional sülh gündəliyi və Azərbaycan-Avropa İttifaqı əlaqələri barədə fikir mübadiləsi aparıldı.

Görüşdə Böyük Britaniya tərəfinin Münxen Təhlükəsizlik Konfransı formatında olduğu kimi, Ermənistanla Azərbaycan arasında görüşün keçirilməsi barədə təklifinin Ermənistan tərəfindən müsbət cavablandırılmaması çox böyük təəssüf hissi ilə vurğulandı.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev dünən həmçinin Oksfordda qarşı tərəfin müraciətinə əsasən Finlandiya Respublikasının Prezidenti Aleksandr Stubb ilə görüşüb. Görüşdə Finlandiya Prezidenti ATƏT-in fəaliyyətdə olan sədri qismində regiona səfərini və bu yaxınlarda dövlətimizin başçısı ilə telefon danışığını məmnunluqla xatırladı, bu telefon danışığı əsasında müzakirə olunan məsələləri qeyd etdi.

olundu.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev iyulun 18-də Oksfordda qarşı tərəfin müraciətinə əsasən Çex Respublikasının Baş naziri Petr Fiala ilə görüşüb. Görüşdə ölkələrimiz arasında siyasi dialoqdan məmnunluq ifadə olundu. Petr Fiala Azərbaycan ilə Çexiya arasında münasibətlərin strateji xarakter daşdığını, əlaqələrimizin çox möhkəm təməllər əsasında qurulduğunu bildirdi. Qeyd etdi ki, Çexiya Azərbaycan ilə münasibətləri bundan sonra da inkişaf etdirmək niyyətindədir. Azərbaycan-Çexiya əlaqələrinin dinamik sürətdə inkişaf etdiyini deyən dövlətimizin başçısı münasibətlərimizin strateji tərəfdaşlıq xarakteri daşımından məmnunluğunu bildirdi.

Görüşdə Azərbaycan ilə Çexiya arasında enerji, o cümlədən neft-qaz sahəsində əməkdaşlığın inkişaf perspektivlərinə dair fikir mübadiləsi aparıldı. Hazırda Azərbaycan neftinin Çexiyaya ixrac edildiyi, həmçinin qaz sahəsində əməkdaşlıq üçün böyük perspektivlərin olduğu vurğulandı. Azərbaycan qazının artıq Çexiyanın qonşu ölkələrinə ixracının təmin edildiyi bildirilərək, Çexiyaya ixrac üçün də yaxşı imkanların olduğu qeyd edildi.

Söhbət zamanı iqtisadi-ticari əlaqələrin daha da genişləndirilməsi ilə bağlı fikir mübadiləsi aparıldı, Çexiya şirkətlərinin Azərbaycandakı fəaliyyətinə toxunuldu, siyasi, iqtisadi, ticarət, investisiyalar sahələrində əməkdaşlıq məsələləri müzakirə olundu. COP29-un Azərbaycanda keçirilməsi münasibətilə dövlətimizin başçısını təbrik edən Petr Fiala dəvətə görə təşəkkürünü bildirdi və bu tədbirdə məmnunluqla iştirak edəcəyini vurğuladı.

Finlandiya Prezidenti böyükmiqyaslı tədbir olan COP29-un ölkəmizdə keçirilməsi münasibətilə dövlətimizin başçısını təbrik etdi. Aleksandr Stubb bu tədbirdə məmnunluqla iştirak edəcəyini deyərək, onun təşkilində Azərbaycana uğurlar arzuladı.

Söhbət zamanı Münxen Təhlükəsizlik Konfransı formatında olduğu kimi, Ermənistanla Azərbaycan arasında görüşün keçirilməsi barədə Böyük Britaniyanın təklifinin Ermənistan

Azərbaycan - dünya birliyi üçün etibarlı və vacib tərəfdaş!

Prezident İlham Əliyev "Avropa Siyasi Birliyi" 4-cü Zirvə toplantısına qatılıb, bir sıra mühüm görüşlər keçirib

Söhbət zamanı Azərbaycanla Finlandiya arasında ikitərəfli münasibətlərin perspektivlərinə dair fikir mübadiləsi aparıldı. Ermənistanla Azərbaycan arasında sülh gündəliyi ilə əlaqədar məsələlərə toxunuldu. Dövlətimizin başçısı sülh gündəliyinin irəli aparılması və sülh müqaviləsinin imzalanması

nistanla Azərbaycan arasında sülh gündəliyi ilə əlaqədar məsələlərə toxunuldu. Dövlətimizin başçısı sülh gündəliyinin irəli aparılması və sülh müqaviləsinin imzalanması

üçün Ermənistanın Konstitusiyasında müvafiq dəyişikliklərin edilməsinin vacibliyini bir daha vurğuladı. Görüşdə Avropanın enerji təhlükəsizliyi məsələləri müzakirə

tərəfindən müsbət cavablandırılmamasının təəccüb doğurduğu bildirildi, bunun başadüşülən olmadığı çox böyük təəssüflə qeyd edildi.

Rəsmi İrəvanın Qərbyönlü olması, Avropaya meyil etməsi, bunun əvəzində də Rusiyaya qarşı xəyanətkarlıq nümayiş etdirməsi çoxdandır ki, müzakirələrə səbəb olub. Ermənistanın belə xəyanətkarlığının heç də yaxşı sonluqla nəticələnməyəcəyi barədə artıq dəfələrlə fikirlər səsləndirilib, amma bu dəfə ermənilərin məhz Vaşinqtonda NATO sammitində iştirak etməsi daha böyük əks-səda doğurub. Əksər rusiyalı politoloqlar, siyasətçilər İrəvanın bu addımının artıq təhlükəli perspektivlər vəd etdiyi qənaətindədirlər.

Rəsmi Moskva İrəvanın erköyünlüyündən, xəyanətkarlığından boğaza yığılıb, son dərəcə də bezib

Diqqətə çatdıraq ki, Rusiya xarici işlər nazirinin müavini Mixail Qaluzin bu dəfə İrəvanın addımlarına və seçiminə daha sərt reaksiya verib. "Moskva İrəvanın Vaşinqtonda keçirilən NATO sammitində iştirakından bərk təsirlənib, məyus olub", deyən Qaluzin qeyd edib ki, Ermənistan Rusiya ilə münasibətlərdə konstruktiv yanaşma əvəzinə fərqli yol seçib. "Ermənistanda ələlxusus NATO və ya alyansın ayrı-ayrı üzvləri ilə əlaqələri, xüsusən də NATO standartlarında olan silahların alınması və ya birgə döyüş hazırlığı tədbirlərinin keçirilməsi baxımından qarşılıqlı əlaqələri artırmağa üstünlük verirlər", deyən fikirlərini açıq şəkildə ifadə edən Rusiya xarici işlər nazirinin müavini İrəvanı kəskin şəkildə hədəfə alıb. O, xüsusilə qeyd edib ki, Ermənistan indi məhz Rusiyanın strateji məğlubiyətini arzulayanlarla əlaqələrini dərinləşdirməkdədir. Nazir müavini diqqətə çatdırıb ki, Avropa İttifaqı missiyası Ermənistan ərazisində casusluq fəaliyyəti həyata keçirir. "Qərblilərin Rusiya obyektleri, eləcə də Ermənistanla qonşu olan bütün dövlətlər haqqında kəşfiyyat məlumatı topladığını düşünmək üçün kifayət qədər əsaslar var", deyən Qaluzin konkret çıxış edib və hədsiz dərəcədə özünə əminliklə fikirlərini ifadə edib. Bu isə onu deməyə əsas verir ki, Rusiyanın XİN rəhbərinin müavini artıq ermənilərə qarşı kəskin mövqedə olduğunu heç gizlətmək belə fikrində deyil və açıq-aşkar da bunu bildirir. Yəni, XİN rəhbərinin müavini konkret olaraq öz iradlarını gizlətmir. Onun sözlərindən və mövqeyindən də belə məlum olur ki, rəsmi Moskva artıq İrəvanın erköyünlüyündən və xəyanətkarlığından boğaza yığılıb, artıq son dərəcə də bezib.

Qərbin müdaxiləsi daim xaosa, kataklizmlərə və arzuolunmaz sonluğa gətirib çıxarır

Gördüyümüz kimi, indi qonşu Gürcüstanda hadisələr xaos şəkildə cərəyan edir. Küçələrə toplaşan insanlar tamamilə nəzarətdən çıxmış kimi görünür. Artıq etirazçılardan ibarət olan kütlə idarəedilməz haldadır. Bu isə istənilən anda qarşıdurmaların və daha ciddi proseslərin başlanı biləcəyinə də əsas verir. Hətta Gürcüstanda vətəndaş müharibəsinin ola biləcəyi qənaətində olan politoloqlar, siyasi şərhçilər belə az deyil. Əksəriyyəti də hesab edir ki, Qərb yönümlü, Avropa yönümlü olmaları gürcüləri bu böyüklükdə üçürümün kənarına gətirib çıxarıb. İndi Gürcüstanda bu böyüklükdə xaos olduğu bir məqamda ortalıqda nə Qərb görünür, nə də Avropa. Belə bir vəziyyətdə Gürcüstan ictimaiyyəti özü vəziyyəti tənzimləməlidir. Bunun üçün isə hələ də zəmin yoxdur.

Ermənistan üçün TƏHLÜKƏLİ PERSPEKTİVLƏR

Əksinə, hazırda daha ağır bir vəziyyət hökm sürür və həmin vəziyyət getdikcə daha da ağırlaşır. Görünür, Ermənistan hökuməti qonşu ölkədəki bu nümunədən qətiyyətlə nəticə çıxara bilməyib və belə çıxır ki, haylar özlərini daha dərin quyuya salmaq fikrindədirlər.

Ekspertlərin fikrincə, Ermənistan sözün əsl mənasında Ukraynanın yolu ilə getmək üçün bərk tələsir. Bir çoxlarına görə, Rusiyaya qarşı sonsuz nifrətin güclənməsi, amerikalılarla birgə anti-Rusiya bəyanatlarına üstünlük verilməsi Ermənistanın sonunu yaxınlaşdırır. Ən azından yaxşı perspektivlər vəd etmir. Çünki ermənilərin ruslar əleyhinə çıxışlarına Rusiyanın biganə qalacağı heç də inandırıcı görünmür. Heç şübhəsiz ki, Moskva bunun cavabını verəcək. Kremlin hayları cəzalandıracağına zərər qədər şübhə etməyənlər indi daha çoxdur. Çoxları hesab edirlər ki, Qərbin Rusiya ilə mübarizəsində Paşinyan Ermənistanı top lüləsinin önünə qoyulacaq material kimi hazırlayır. Təbii ki, bunun neçə baş verəcəyini indidən söyləmək çətindir, amma hər halda nə isə baş verəcəyini, rusların haylara hansısa cavabı verəcəyinə şübhə edənlər azlıq təşkil edirlər. Rusların Ermənistanda olan rıçaqlarını nəzərə alanlar əmindirlər ki, haylar mütləq Rusiya tərəfindən cəzalandırılacaqlar və onları heç də xoşagələn ssenari, perspektiv gözləmir. Əksəriyyət siyasətçilər hesab edirlər ki, Paşinyan Qərbdən gələn iyanələr, yardımları qəbul etməklə, bunun müqabilində də ağalarının əmrini yerinə yetirməklə kifayətlənir. Onlara görə, nə vaxtsa

Paşinyanın bu hərəkəti faciəyə səbəb olacaq. Həqiqətən də erməni xalqı hələ də fəlakətli sonluqla nəticələncək hadisələrin sanki fərqi belə deyil. Sanki fərqi deyil ki, Qərbin müdaxiləsi daim xaosa, kataklizmlərə və arzuolunmaz sonluğa gətirib çıxarır.

Ermənistanın təhlükə astanasında olduğu qənaətində hər kəs haqlıdır

Əlbəttə ki, Rusiya xarici işlər nazirinin müavini Mixail Qaluzinin bu dəfə kəskin şəkildə fikir bildirməsi heç də təsadüfi sayıla bilməz. Doğrudur, Rusiya rəsmilərinin dilindən Ermənistanla bağlı fikirləri az eşitməmişik, amma bu dəfə Rusiya XİN rəhbərinin müavini dilindən od püskürdüyünü müşahidə etdikdə dərk edirik ki, vəziyyət heç də əvvəlki kimi deyil, daha kritikdir. Bu isə onu deməyə əsas verir ki, Ermənistan üçün daha təhlükəli "perspektivlər" gözlənilir. Nəyə görə təhlükəli sonluğa təhlükəli perspektivlər dediyimizi başa düşmək ümid edirik ki, çətin deyil. Çünki belə təhlükəli sonluqları haylar, onların başbilənləri hər zaman perspektiv hesab ediblər. Məsələn, Nikol Paşinyan şəxsən özü belə Qərbə, Avropaya üz tutmağı perspektiv hesab edib. Halbuki, bunun perspektiv deyil, fəlakət olduğunu biz dəfələrlə qonşu ölkələrin, elə Gürcüstanın, Ukraynanın timsalında görmüşük. Ukrayna-

lılara müstəqillik, suverenlik, demokratiya vədi verən Qərb nəticədə həmin ölkənin torpaqlarını özünün Rusiya ilə mübarizəsində, münaqişəsində poliqona çevirmiş oldu və bunu da hamı çox gözəl müşahidə etdi. Müşahidə etdi ki, dağılan şəhərlər heç də Qərb və Avropa şəhərləri deyildi və viran qalan da məhz Ukrayna ərazisi oldu. Bununla yanaşı tələfatı da ukraynalılar verdilər. Qırğınlar da, əhali arasında ölümlər də Qərb və Avropa əhalisi arasında yox, məhz Ukrayna əhalisi arasında idi. Deməli, Paşinyan da indi öz xalqına belə bir fəlakətli, təhlükəli "perspektiv" düşünür və acıncaqlıdır odur ki, bunun nə dərəcədə təhlükəli olduğunu onun özü deyil, Mixail Qaluzinin timsalında digərləri başa düşürlər. Başa düşürlər ki, Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan Qərbdən əlavə dəstək almağa çalışır, lakin ABŞ və Aİ onun almaq istədiyini yalnız Rusiya ilə əlaqələrin zəiflədilməsi və bu istiqamətdə təxribatçı fəaliyyətlər müqabilində verməyə hazır deyil və bunun sonu heç də yaxşı görünmür. Dərk edirlər ki, Qərb Ermənistanın təhlükəsizliyinin təminatçısı kimi çıxış etməyə və ya İrəvana iqtisadi üstünlüklər verməyə hazır deyil, bunu heç verən də deyil. Beləliklə, İrəvanın qeyri-müəyyən və çox təhlükəli perspektivləri görünən müstəvidə olması artıq çoxdandır ki, bəllidir və bir çoxlarının da diqqətindən yayınmayan bir həqiqətlər artıq açıq-aşkar şəkildə bildirilibsə, deməli, həmin ölkənin təhlükə astanasında olduğu qənaətində hər kəs haqlıdır.

İnam Hacıyev

Azərbaycan milli mətbuatının banisi, görkəmli ictimai xadim, böyük maarifpərvər, tanınmış publisist, pedaqoq və təbiətşünas alim Həsən bəy Zərdabi demokratik ideyalarla zəngin olan bir ziyalı olaraq tariximizdə iz salıb. Zəhmətkeş kütələrin xoşbəxtlik və tərəqqisini elmdə görmüş, elmin, təhsilin heyatla əlaqəsinə böyük əhəmiyyət vermiş Həsən bəy Zərdabi geniş ictimai fəaliyyəti ilə mətbuat tariximizdə əbədi izini qoyub. Asudə vaxtlarını xalq arasında keçirmiş, uşaqları və yeniyetmələri elmə, mədəniyyətə, maarifə həvələndirmiş böyük ziyalı bütün həyatını xalqın maariflənməsinə həsr edərək böyük bir yola çıxmışdı. O, Xeyriyyə Cəmiyyəti, teatr və müəllimlik yolu ilə xidmət etdiyi xalqa daha çox xidmət etmənin yollarını axtarırdı və bunu qəzetin nəşrində görürdü. "Bizim Cəmiyyəti Xeyriyyə bina tutmadığından teatr təşkil etdiyimiz salonun boş qaldığı zaman anladım ki, müsəlman qardaşlarımızı bir yere toplayıb məktəblər açıdıraraq küçədəki uşaqları oxutmaq mümkün deyildir. Elmsiz bu dövrdə yaşamaq mümkün deyildir. Nə etməli? Hər kəsi çağırıram gəlmirlər, göstərirəm görmürlər, deyirəm anlamırlar. Sonunda başa düşdüm ki, səs-küy salaraq, məcburi başa salmadan başqa çarəm yoxdur. Mütləq bu izah etdiklərimi bir gün başa düşən olacaqdır. Axan bir suyun altına nə qədər sərt daş qoyursan qoy, zamanla o daş əriyib yox olacaqdır. Əgər elədirsə, doğru söz də bir gün başa düşüləcəkdir. Onun üçün mütləq qəzet nəşr etdirmək gərəkdir. Hər il qəzet oxuyanlardan 10 nəfər anlasa, onların sayı hər il artacaqdır. Suyun önünü kəsən o bənd sonunda dayana bilməyib yıxılacaqdır!". Beləliklə, o bu məqsədinə çatmaq üçün israrlı olaraq mücadilə edir. Təbii ki, Həsən bəy Zərdabinin gördüyü işlərin hamısı millətin tərəqqisi naminə idi. Hər addımında vətənpərvərlik özünün biruzə verirdi. Əlbəttə ki, mətbuatın olması o dövr üçün zəruri idi. O ana dilində qəzet nəşr etmə fikrinə hələ Qubada, mahal məhkəməsinin katibi işlədiyi dövrdə gəlmişdi. Böyük Azərbaycan maarifçisi Abbasqulu bəy Bakıxanovun qardaşı tələb olunan maliyyə xərclərini öz üzərinə götürürdü.

VƏTƏNİNƏ, XALQINA, MİLLƏTİNƏ XİDMƏT ETMƏK ARZUSU

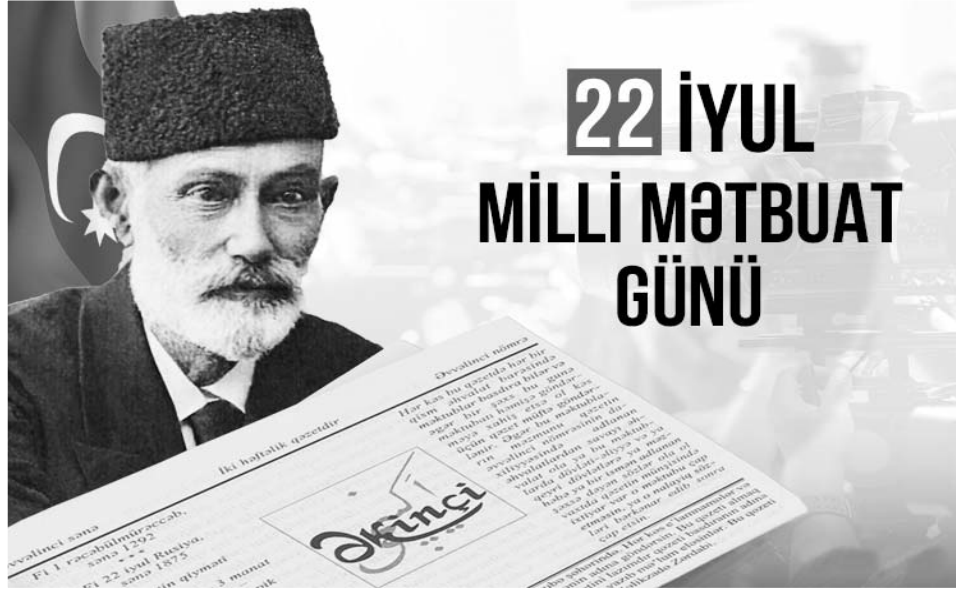
Bəs, həsən bəy Zərdabi kim idi? Həsən bəy Səlimoğlu (Zərdabi) 1837-ci ildə (bəzi mənbələrdə 1842-ci il) keçmiş Bakı quberniyasına daxil olan Göyçay qəzasının Zərdab kəndində bəy ailəsində anadan olmuşdur. Həsən bəy Zərdabi ilk təhsilini Zərdab kəndindəki mədrəsədə almışdır. Burada ərəbcə və farsca öyrənən Zərdabi 1852-ci ildə Şamaxı şəhərində açılan rusca dünyəvi təhsil verən məktəbə yazılmışdır. Məktəbi bitirmək üçün imtahan verəndə Qafqaz Təhsil Komissiyası Müdiri baron Nikolayın diqqətini çəkmiş və baron onu dövlət təqaüdü ilə Tiflisə oxumağa göndərməyi təklif etmişdir. Mənbələrdə qeyd olunur ki, bu ərəfələrdə atası vəfat edən Zərdabi böyük qardaşları Tiflisə getməyə icazə verməmişdilər. Tiflisdə yaşayan atasının dayısı general Fərəc bəy Ağayev bu hadisədən sonra hadisəyə müdaxilə edərək, Zərdabini Tiflisə gətirdirmişdir. Tiflisdəki məktəb üçün girdiyi imtahanları uğurla bitirən Zərdabi 1858-ci ildə I Tiflis məktəbinin V sinfinə qəbul olmuşdur. 1861-ci ildə həmin məktəbi uğurla bitirən Zərdabi elə eyni ildə dövlət təqaüdü ilə Moskva Universiteti Fizika-Riyaziyyat fakültəsində Təbiət elmləri üzrə təhsil almağa göndərilmişdir. 1865-ci ildə bu universiteti fərqlənmə diplomu ilə bitirmişdir. Ali təhsil ocağında oxuduğu müddətdə tələbələr arasında xüsusi olaraq seçiləndiyinə görə fakültəni əla qiymətlərlə başa vurduqdan sonra elmi iş üçün universitetdə saxlanılması qərarı qəbul edilmişdir, lakin vətəninə olan sonsuz məhəbbəti, xalqına, millətinə xidmət etmək arzusu onu Azərbaycana çəkib gətirmişdir.

HƏYATINDA YENİ DÖVR

Zərdabi universiteti bitirdikdən sonra Tiflisdə Torpaq İdarəsində işləməyə başlayır. Bu vəzifədən ayrıldıqdan sonra 1868-ci ildə Qubada məhkəmə katibi olaraq işləməyə başlayır. 4 oktyabr 1868-ci il tarixində işinə

Milli mətbuatımızın ilk ciğiri - "Əkinçi" qəzeti

"Hər bir vilayətin qəzeti gərək o vilayətin aynası olsun"

22 İYUL
MİLLİ MƏTBUAT
GÜNÜ

son verildikdən sonra bir müddət müstəqil məhkəmə vəkilliyi etmişdir. 18 noyabr 1869-cu ildə Bakıda məktəbə təbiət elmləri üzrə müəllim kimi işə düzəlmişdir. Bununla da onun həyatında yeni dövr - maarifçilik, xalqın savadlanması, ana dilində təhsil uğrunda mübarizə mərhələsi başlayır, lakin problemin çətinliyi onda idi ki, Həsən bəy Qafqazda o zaman fəaliyyət göstərən 10 gimnaziya-da çalışan müəllimlər içərisində ali təhsilli yeganə azərbaycanlı idi. Azərbaycanlı şagirdlər də yox dərəcəsinə idi. Bununla da, Həsən bəy azərbaycanlı uşaqları məktəbə cəlb etmək üçün xalq içərisində təbliğat aparmağı qarşısına məqsəd qoyur. Bundan sonra, müsəlmanlar arasında ilk dəfə 1872-ci ildə Bakıda "Cəmiyyət-xeyriyyə" də yaratmışdı. Həmin ilin bütün yayını Həsən bəy Zərdabi gimnaziya təhsil alan şagirdləri Nəcəf bəy Vəzirov və Əsgərağa Adıgözəlov ilə birlikdə Azərbaycanın şəhər və kəndlərini dolanaraq rəsmi dəftərə "Cəmiyyət-xeyriyyə"yə üzv yazdırmaqla məşğul olmuşdu. Yoxsul və kimsəsiz uşaqların tərbiyəsi və məktəbə hazırlığı ilə məşğul olmaq üçün savadlı türk (azərbaycanlı) qadın müəllimlərə ehtiyac yaranırdığından, Həsən bəy Zərdabi 1872-ci ildən "Qafqaz" qəzetində Tiflis "Müqəddəs Nina" Qadın gimnaziyasını bitirən qızların müəllim kimi peşəsinin davam etdirməklərini təbliğ edir. Bundan sonra, Zərdabi bir gün "Qafqaz" qəzetindəki xəbərçən Tiflisdə olan Müqəddəs Nina adlı qız məktəbindən məzun olanların arasında Nalçık şəhərində anadan olan və Balkar türklərindən olan Hənifə xanım Abayevanın da olduğunu öyrənir. Bundan sonra Tiflisə gedən Zərdabi Hənifə xanımı taparaq onunla tanış olur və ona gələcəklə bağlı fikirlərini deyir. Hənifə xanımın da eyni fikirdə olduğunu öyrənən Zərdabi ona evlənmə təklifi edir. Təklifi qəbul edən Hənifə xanım Zərdabi ilə birlikdə yaşamaq üçün Bakı şəhərinə köçür.

Məlumat üçün bildirik ki, XIX əsrin ikinci yarısında dünyanın bir sıra ölkələri üçün dövrü mətbuat anlayışı çoxdan mövcud olsa da, Azərbaycanda bu sahədə hələ bir yenilik yox idi. Baş verən dövrün ictimai-siyasi hadisələri milli mətbuatımızın yaranmasını zəruri edirdi. Azərbaycanda milli burjuaziyasının və dövrün görkəmli şəxsiyyətlərinin səyi ilə XIX əsrin ikinci yarısında maarif inkişaf etməyə başladı. O dövrün yazılı mənbələrinə istinadən deyə bilərik ki, təhsil sahəsində bəzi dəyişikliklər həyata keçirildi. Məktəblərdə ana dilinin tədrisinin həyata keçirilməsində M.F.Axundovun, Səid Ünsizadənin, S.Ə.Şirvaninin xidmətləri danılmazdır. S.Ünsizadənin Şamaxıda açdığı məktəbdə şəriətlə yanaşı, fəlsəfə, məntiq, psixologiya, islam dininin tarixi, həmçinin rus və ana dili tədris

olunurdu. Maarifçiliyin geniş intişar tapmasında bu şəxsiyyətlərlə yanaşı, görkəmli maarif xadimləri Məhəmməd Tağı Sidqi, Həsən bəy Zərdabi, Nəcəf bəy Vəzirov, S.M.Qəni-zadənin xidmətləri böyükdür. Azərbaycan maarifçilər nəslinin nümayəndələri olan bu şəxsiyyətlər xalqın savadlanması, dövrün mütərəqqi ideyaları ilə tanış olmaları üçün mətbu orqanın imkanlarını yaxşı anlayırdılar. Məhz buna görə də onlar anadilli mətbu orqan yaratmaq üçün fəaliyyətə keçdilər.

"XALQIN HƏR BİR DƏRDI VƏ XAHİŞİ O QƏZETDƏ ÇAP OLUNSUN KI, O QƏZETƏ BAXAN XALQI AYNADA GÖRƏN KİMİ GÖRSÜN"

Əlbəttə ki, çar Rusiyasında 1865-ci ildə qəbul olunmuş "Senzura haqqında qəti qanun"dan sonra mətbuat nəşrinin qeydə alınması və çapı olduqca çətin iş idi. Həsən bəy Zərdabi qəzet çıxarmaq fikrinə 1868-ci ildə düşmüşdü. Lakin çar idarələrindəki sürünlükdürməçilik, hərc-mərclik Zərdabinin qəzet nəşr qəzetin daşacağı əsas ideya istiqamətindən yayındırmaq məqsədi güdürdü. Qəzetin nəşrinə 1875-ci ildə icazə verildi və iyul ayının 22-də "Əkinçi"nin ilk sayı işıq üzünə çıxdı. Bu tarixdən etibarən Azərbaycanda milli dövrü mətbuatın əsası qoyuldu. Cəhəltə və mövhumata ağır zərbə vurmaq, xalqa maarifçilik aşılamaq, ana dilində qəzet oxumaq missiyasını üzərinə götürən Zərdabinin məsləhətləri qarşılarına olduqca məsuliyyətli vəzifə qoydular. "Əkinçi"nin ilk nömrəsində Zərdabi "Daxiliyyə", "Əkin və ziraət", "Elmi xəbərlər", "Tazə xəbərlər" bölmələrini olacağını yazırdı. Həsən bəy Zərdabi yazırdı: "Hər bir vilayətin qəzeti gərək o vilayətin aynası olsun" və ya "Xalqın hər bir dərdi və xahişi o qəzetdə çap olunsun ki, o qəzete baxan xalqı aynada görə kimi görsün".

"QƏZETİNİZİN ƏSAS MƏZİYYƏTLƏRİNDƏN BİRİ İFADƏNİN GÖZƏLLİYİ, İBARƏLƏRİN ZƏRİFLİYİ VƏ AYDINLIĞI, ORFOQRAFIYANIN DÜZGÜNLÜYÜ OLMALIDIR"

Azərbaycanın ictimai həyatının ən mühüm hadisələrindən biri olan milli mətbuatın təməlinin qoyulması Azərbaycan və eləcə də, bütün Şərqi aləm üçün tamamilə yeni siyasi, mədəni və elmi ünsiyyətin yaranmasına səbəb oldu. 1875-ci il iyulun 22-də milli mətbuatımızın bünövrəsi "Əkinçi" qəzetinin ilk nömrəsinin nəşri ilə qoyuldu. Bu qəzetin nəşri də, redaktoru da, korrektorunu da Azərbaycan milli maarifçilik hərəkatının banilərindən biri, təbiətşünas alim Həsən bəy Zərdabi idi. Əkinçi Azərbaycan dilində yayımlanan ilk qəzet olaraq ayda iki dəfə 300-400 tirajla yayımlanmışdır. Ümumilikdə 56 sayı buraxılmışdır. Bu böyük zəhmət hesabına baş gəlmişdir. Dövrünün təqiblərinə baxmayaraq, dözümlü gətirdi "Əkinçi" qəzeti. Dövrünün görkəmli maarifçiləri olan bu şəxsiyyətlər "Əkinçi" qəzetinin səhifələrində maarifçi və demokratik ideyalarını təbliğ edərək, ictimai, siyasi və bədii fikrin inkişafına böyük təsir göstərmişlər.

Mütərəqqi ideyaların carçısı və tribunası olan "Əkinçi" elm, maarif və mədəniyyətin, ədəbiyyat və incəsənətin inkişafına, yeni tipli məktəblərin yaradılmasına zəruriliyinə aid materiallar dərc edirdi. Qəzetin qazandığı ən böyük uğurlar ilk növbədə onun dilinin xalq dilinə yaxın, sadə və səlis olması idi. Xalqın elmi və mədəni cəhətdən tərəqqi etməsi uğrunda çalışan "Əkinçi" xalq cəhətdən, fanatizmdən uzaqlaşdırmaq, onlara hüquqlarını anlatmaq, xalqın savadlanmasına kömək məqsədi ilə misilsiz iş görür. Mənbələrdə diqqət yetirək görərik ki, "Əkinçi"nin 6-cı nömrəsindən sonra qəzetdə məktublar şöbəsi də açıldı. Bu 5 şöbə qəzetin sonuncu nömrəsinə qədər davam etmişdir. "Əkinçi" Bakıda çap olunsun da, tezliklə ümumrusiya müsəlmanlarının qəzetinə çevrilir. Həsən bəy Zərdabi qəzet oxuyanların sayını artırmaq məqsədi ilə onları pulsuz olaraq yayırdı.

M.F.Axundov geniş oxucu kütləsi üçün buraxılan mətbuat orqanının şrifflərinin gözəl, dilinin, üslubunun, orfoqrafiyasının tam düzgün olmalıdır, deyərək Həsən bəyə yazırdı: "Sizin qəzetinizin əsas məziyyətlərindən biri ifadənin gözəlliyi, ibarələrin zərifliyi və aydınlığı, orfoqrafiyanın düzgünlüyü olmalıdır. Çünki sizin qəzetiniz başqa məsələlərlə yanaşı, Azərbaycan yazısını düzgün olmayan ifadələrdən təmizləməyə çalışmalı, bu dildə yazan bütün adamlar üçün nümunə olmalıdır".

"ƏKİNÇİ" ƏNƏNƏLƏRİ

"Əkinçi" qəzeti Azərbaycan tarixinə yazılan şərəfli səhifələrdən biridir. Bu qəzet cəmi 2 il fəaliyyət göstərsə də, xalqımızın mədəniyyət tarixində böyük ad qoyub. 1877-ci ildə "Əkinçi" qəzeti bağlandıqdan sonra müxtəlif səylər göstərilməsinə baxmayaraq, ölkəmizdə bir müddət azərbaycanca mətbu orqan çıxarmamışdır. Ölkədə çərəyan edən ictimai proseslər və cari məsələlər bir müddət yerli rusdilli mətbuatda öz əksini tapırdı. Bakıda rus dilində çıxan ilk qəzet isə birinci nömrəsi 1871-ci ilin mart ayında işıq üzünə çıxan "Bakinski listok" olmuşdur. 1876-cı ildə ikinci rusdilli qəzet "Bakinskiye izvestiya" nəşrə başlamışdır. 1879-cu ildə Hacı Səid Əfəndi Ünsizadə Tiflisdə "Ziyayi-Qafqaziyyə" qəzetini çıxarmağa nail olmuşdur. Qəzetin cəmi 104 nömrəsi çıxdıqdan sonra 1880-ci ildə o, çapını dayandırmışdır. 1883-1891-ci illərdə Tiflisdə "Əkinçi" üslubunu davam etdirən "Kəşkül" qəzeti və jurnalı çıxırdı. XX əsrdə isə Azərbaycan dilində çıxan ilk qəzet Məmmədəğa Şaxtaxtinskini 1903-cü ildə Tiflisdə buraxdığı ictimai-siyasi, iqtisadi, elmi, ədəbi "Şərqi-rus" qəzeti olmuşdur. Qəzetin Azərbaycanda ictimai fikir tarixinin inkişafında xüsusi yeri olmuşdur. Qəzetdə dünyəvi elmlər, ana dili, qadın azadlığı ilə bağlı mütərəqqi fikirlər öz əksini tapırdı.

Gərgin elmi fəaliyyətlə məşğul olan Həsən bəy Zərdabi həddindən artıq işləyib özünü yorduğu üçün iflic olmuş və 1907-ci il noyabr ayının 28-də vəfat etmişdir. O, 1907-ci ildə köhnə Bibiheybət məscidinin yaxınlığında dəfn olunsun da, 1937-ci ildə həmin ərəzi dağıdılmış, mərhumun sümükləri bir neçə il evdə ailəsinin yanında qalmışdır. 1957-ci ildə Həsən bəy Zərdabinin vəfatının 50 illiyi qeyd olunarkən onun sümükləri Fəxrə Xiyabanda dəfn olunmuşdur.

Nəzakət ƏLƏDDİNQIZI

Ölkədə sivil qaydalar, mütərəqqi qanunlar heç zaman əyriyənin işinə yaramayıb və bu gün də belədir. Qanunlar cəmiyyətin daha saf, daha şəffaf, daha ədalətli olması üçün əvəzsizdir və əgər həmin qanunlar kimləri isə narahat edirsə, deməli, onların özlərində problem var və buna görə də narahatlıq keçirməli olurlar. Bəzi özlərini jurnalist adlandıranları da media haqqında qanunun qəbulu beləcə narahat edirsə, deməli, bəlli olur ki, fəaliyyətləri qaranlıqdır və narahatlıqlarının səbəbləri də aydın olur.

Maraqlıdır, Prezident Aparatı qarşısında aksiya keçirməyi planlaşdıran jurnalistlər nəyə nail olmaq niyyətindədirlər? Məqsəd nədən ibarətdir axı? Qanun onlara sərif etməyirmi? Bəzi özlərini jurnalist adlandıranlar Prezident Aparatı qarşısında aksiya keçirməyi planlaşdırdıqları halda, müxalif medianın da aksiyanı işıqlandırmağa çalışması əlbəttə ki, səbəbsiz deyil. Bəli, onlar səbəb olaraq, bəzi saytların bloklanması ilə bağlı qərarı göstərir, amma başa düşmək istəmərlər ki, bu, artıq çoxdandır zərurətə çevrilib. Sözsüz ki, aksiya keçirmək istəyənlərin də, həmin aksiyanı işıqlandırmaq istəyənlərin də səbəb kimi ortaya qoymaq istədikləri ola bilər, amma onların ortaya qoymaq istədikləri səbəb yox, ancaq bəhanə ola bilər. Bəhanə isə heç zaman səbəb hesab edilə bilməz, çünki tamamilə fərqlidir.

Özlərini jurnalist adlandıran, əslində isə reketçiliklə, jurnalistikaya yaraşmayan fəaliyyətlə məşğul olanlar artıq əl-ayağa düşüblər və sözsüz ki, bunu başa düşmək də çətin deyil. Ona görə başa düşmək çətin deyil ki, məhz bəzi özlərini jurnalist adlandıranlar bilir, dərk edirlər, həm də hiss edirlər ki, reket medianın sonu yaxınlaşır. Məhz elə həmin reket jurnalistika ilə məşğul olanların, yaxud da kimlərsə deyirmanına su tökənlərin vaxtının bitdiyini yaxşıca başa düşdükleri üçün narahat olmağa başlayıblar. Hətta qorxularını da hiss etmək çətin deyil. Məsələ burasındadır ki, onların keçirdikləri qorxunun da, narahatlığının da, qaraguruh salmalarının da heç bir mənası olmayacaq. "Qorxunun əcələ faydası yoxdur", zərb məsələndə deyildiyi kimi, onların hay-küy salaraq özlərini nə şəkildə aparmaları, hətta aksiyaları belə qanuna mane olan deyil. Azərbaycan mediası bu mərhələni də uğurla keçəcək və kimlərsə heç nəyə mane ola bilməyəcəklər.

Bir çox özlərini jurnalist adlandıranlar, indi də özlərinə əl qatanlar, əl-ayağa düşüblər, aksiya keçirmək istəyənlər və bu aksiyaları da işıqlandırmaq niyyətində olanlar dərk etməlidirlər ki, ortaya qoyulan qanunun tələbidir. Dərk etməli və anlamağa çalışmalı ki, media haqqında qanunun qəbulu, reyestrin qəbulu məhz ictimai nüfuzu olan həqiqi informasiya resurları, həqiqi jurnalistlər, birinci növbədə medianı reketçiliyə çevirənlərdən ayrılmalıdır. Cəmiyyətimiz özü bunun tərəfindədir və heç də bunun əleyhinə deyil. İstənilən halda medianı reketçiliyə çevirənlər cəmiyyətimiz

Özlərini ifşa edən LƏKƏLƏR

tərəfindən qəbul edilən olmayıb. Bunun hər zaman şahidi olmuşuq. Şahidi olmuşuq ki, reketçiliklə məşğul olan, tamamilə qarandıq fəaliyyət üzərində işini quran, yaxud da, kimlərsə deyirmanına su tökənləri cəmiyyətimiz hər zaman qınayıb. Belələrinə qarşı ikrah hissinin olduğunu da dəfələrlə müşahidə etmişik. Bu isə, əlbəttə ki, Azərbaycan mediasına, onun şəərəfli fəaliyyətinə heç də yaraşan deyil və bunun qarşısının alınmasının zamanı yetişib.

Bəzən tək-cə paytaxt Bakıda deyil, bölgələrimizdə də bəzi özlərini jurnalist adlandıran reketçilərin "peyda" olduqları barədə eşidirik. Özlərini jurnalist adlandıran bu reketçilər müxtəlif qurumlara yaxınlaşaraq, istediklərini yazacaqları ilə hədə-qorxu gəlib pul istedikləri barədə də söz-söhbətin şahidi oluruq. Özü də onlar həqiqəti deyil, məhz böhtan və qarayaxma yazacaqlarını da əvvəlcədən bildirirlər. Belələrinə həqiqətlər qətiyyətlə maraqlı deyil. Hər dəfə bölgələrimizdə, ayrı-ayrı rayonlarımızda, kəndlərimizdə belədiyələr, onların fəaliyyəti barədə də ağızlarına gələni yazacaqları ilə hədə kəsib pul istəyənlər də olur. Bunun adı jurnalistika deyil, reketçilikdir və həqiqətən də haqlı olaraq, ikrah hissi doğur. Ölkəmizin öz işini şəərəflə yerinə yetirən jurnalistlərinin adına da belələri ləkə hesab olunur. İndi bu ləkənin təmizlənməsi elə həmin o ləkələrin özlərini narahat etməkdədir.

Bir çox hallarda media adı altında dolaşan reketçilər, yəni, jurna-

list adına ləkə olanlar, ayrı-ayrı şəxslərin də şəxsi həyatına qarışırlar. Bir çox özlərini jurnalist adlandıran reketçilər insanların həyatlarına, yaşayışlarına da burun soxurlar. İstədiklərini yazacaqları ilə də onları hədələyirlər. Həqiqəti deyil, məhz istediklərini, onlara sərif edəni, daha dəqiq desək, kimlərsə haqqında bohtanı yazacaqlarını əvvəlcədən bildirirlər və bununla da pul almaq niyyəti güdürlər. Bu isə qətiyyətlə qəbul edilən deyil. Əvvəla kiminsə şəxsi həyatına qarışmaq, onunla bağlı şəxsi informasiyaları, hətta həqiqət olsa belə, məhz həmin şəxsin özünün icazəsi olmadan ictimailəşdirmək qanunla qadağandır. Digər tərəfdən də axı onlar həqiqətlər haqqında düşüncülər və niyyətləri pul qoparmaq üçün yalana, iftiraya, böhtana belə əl atmaqdadır. Bunun da adı ancaq reketçilikdir, jurnalistika deyil.

Daha bir məqam da diqqətdən yayınan deyil ki, qeyd etdiyimiz kimi, həqiqətən də, bəzi özlərini jurnalist adlandıranlar kimlərsə deyirmanına su tökürlər. Bir çox hallarda ölkəmizin milli maraqlarına zidd siyasət yürüdən, xalqımızın dəyərlərinin əksinə olaraq fəaliyyət göstərən qüvvələrin əllərində pul müqabilində, vəsaitlər qarşılığında oyuncağa çevrilməyi özlərinə rəva bilən jurnalistlər də olur ki, onları da cəmiyyətimiz qətiyyətlə qəbul etmir, əksinə, nifrət hissini, ikrah hissinə qətiyyətlə gizlətmir. Çünki xalqımızın, dövlətimizin əleyhinə fəaliyyət ən böyük xəyanətdir. USAID, NED kimi təşkilatlara işləyən xəyanətkarlar da özlərini jurnalist hesab

edirlərmi və onların fəaliyyətinə də jurnalistika fəaliyyəti demək olarmı? Eyni zamanda reketçiliklə

məşğul olanlara da jurnalist adı vermək mümkündürmü və onların fəaliyyətinə də jurnalistika fəaliyyəti adı vermək olarmı? Qətiyyətlə olmaz. Belələrinə qarşı qanun öz sözünü deyirsə, burada qeyri-adi nə ola bilər ki, utanmadan da əl-ayağa düşdüklerini, hələ bir üstəlik belə narahatlıqlarını, özləri faş edən aksiyalarını da işıqlandıracaqlarını da bildirirlər?

Bəzi jurnalist adına ləkə olan kəslər qanunla bağlı narahatlıqlarını bildirdikləri zaman özlərini ifşa etmiş olurlar. Mütəmadi olaraq bəzi qurumlara, bir çox insanlara hədə-qorxu gələrek iftira, böhtan atacaqları ilə hədələyən, əvəzində də pul istəyən, qəpik-quruşa mənliliyini, şəxsiyyətini satanlar müvafiq qanunla bağlı indi narahatlıqları ilə şəərəfli jurnalist peşəsinə ləkə olduqlarını faş edirlər. Sözsüz ki, belələrinə, onların hay-küy salmalarına, qondarma aksiya barədə dediklərinə istər cəmiyyətimiz, istərsə də dövlətimiz tərəfindən məhəl qoyulmayacaq və onların reket jurnalistika ənənələrinə son qoyulacaq. Bununla da həmin o bəzi jurnalist adına ləkə olanlar, reketçiliklə məşğul olanlar, jurnalistikadan uzaq olanlar birdəfəlik elə jurnalistikadan da uzaqlaşdırılacaqlar. "Azad sözə basqı" təsəvvürü formalaşdırmaq istəyənlər, daha doğrusu, buna cəhd edənələr bilməlidirlər ki, nə onların dediklərinin azad sözə aidiyyəti yoxdur, nə də reketçiliyə qarşı aparılan mübarizə heç də "azad sözə qarşı basqı" deyil. Bu, cəmiyyətin məhz jurnalist adına ləkə olanlardan təmizlənməsi deməkdir. İndi narahatlığını ifadə edən, bunu utanmadan bəyan edən, hətta utanmazlığını işıqlandıracağını da gizlətməyən həmin ləkələrdir.

İnam Hacıyev

"Bakcell"dən eksklüziv təkliflə smartfon al

İnnovativ məhsul və xidmətləri ilə hər zaman öndə olan "Bakcell"dən smartfonunu yeniləmək istəyən abunəçilərə şad xəbər! "Bakcell" mağazalarından hissəli ödənişlə smartfon alan abunəçilərə 18 ay müddətində xüsusi seçilmiş tariflərdən biri hədiyyə olunaçaq. Kampaniya çərçivəsində smartfon alan abunəçilərə hər ay 350 dəqiqə ölkədaxili zənglər, 5GB internet, pulsuz "WhatsApp" və "Telegram" mesajları daxil olan tarif paketi ödənişsiz təqdim ediləcəkdir. Bundan əlavə, alınan smartfonun modelinə uyğun olaraq, abunəçilərə digər tariflər də təklif oluna bilər.

Yalnız rəsmi "Bakcell" mağazalarında keçərlə olan bu təkliflə bağlı ətraflı məlumatı "Bakcell" mağazalarından və ya <http://www.bakcell.comsaytından> əldə etmək mümkündür.

Qeyd edək ki, gələcəyə hədəflənən yeni brend strategiyası ilə "Bakcell" ölkəmizdə abunəçilərə innovativ xidmət və məhsullar təqdim edir. Şirkət qarşısındakı dövrdə bir sıra yeni məhsulları abunəçilərin ixtiyarına verəcəkdir.

Eksklüziv təkliflə smartfon al!

0 ₼

tarif ödənişi

0 %

komissiya

18 ay

hissəli ödəniş

aylıq **21** ₼ dan

Trampın qulağına dəyən güllənin səsi bu gün başqa qulaqlarda əksədə verir. Hərçənd, İran Ağ Evin keçmiş rəhbəri və ABŞ prezidentliyinə namizəd Donald Trampa qarşı sui-qəsd cəhdinin hazırlanması ilə bağlı hər hansı ittihamı rədd edir, amma onu general Qasım Süleymaninin öldürülməsində günahkar bilir və məhkəmədən qaça bilməyəcəyini deyir. Bunu İran Xarici İşlər Nazirliyinin sözcüsü Naser Kənanı ABŞ kəşfiyyat xidmətlərinin Tehranın Donald Trampı sıradan çıxarmağı planlaşdırdığı barədə məlumatını şərh edərkən deyib. Bu arada, prezident kimi ABŞ-ın İranla nüvə sazişindən çıxdığını elan edən və İslam Respublikasını beynəlxalq pəriyaya çevirməyə çalışan Trampın özü gözənilmədən etiraf edib ki, Tehrana qarşı sanksiyalar "o qədər də lazım deyildi".

Pensilvaniyadakı hadisədən sonra Amerika mediasında yeni aktual mövzu olan keçmiş prezident Trampa sui-qəsd planlarında "İran izini" axtarıb. Tehrandə hiddətə səbəb olub. Ölkə Xarici İşlər Nazirliyinin rəsmi nümayəndəsi Nasser Kənaninin diplomatik departamentin Telegram kanalında dərc etdiyi bəyanatda qeyd olunur: "İran İslam Respublikası Trampa qarşı silahlı sui-qəsd cəhdinə hər hansı müdaxiləni və İranın belə bir addım atmaq niyyəti ilə bağlı bütün iddiaları qətiyyətlə rədd edir və belə ittihamların qərəzli siyasi məqsəd və motivlərə malik olduğuna inanır".

Donald Trampa sui-qəsd cəhdindən sonra Amerikada yeni anti-İran kampaniyasının təbliğatını dayandırməyə çalışan Tehran onunla hesablaşmaq üçün çoxdankı məqsədi olduğunu gizlətməyib. Eyni bəyanatda qeyd edilir ki, Tehran İslam İnqilabı Keşikçiləri Korpusunun xüsusi təyinatlılarının keçmiş komandanı general Qasım Süleymaninin qətlinə görə eks-prezidenti məsuliyyətə cəlb etməyə çalışacaq. ABŞ-ın 2020-ci ilin yanvarında, Donald Trampın prezidentlik müddətinin sonunda İraqda keçirdiyi hərbi əməliyyat Vaşinqtonla Tehran arasında münasibətləri son dərəcə gərginləşdirdi. Həmin hücum cavab olaraq İran ABŞ-ın İraqdakı bazalarına zərbələr endirdi.

Tehranla münasibətlərdə yeni qalmaqala səbəb CNN-in Amerika kəşfiyyat xidmətlərindəki mənbələrə istinadən verdiyi məlumat olub. Telekanalın materialından belə çıxır ki, ABŞ kəşfiyyatı Tehranın Donald Trampa sui-qəsd planında iştirakının mümkünlüyünü araşdırır. Kanalın materialında konkret fakt göstərilir, lakin xüsusilə vurğulanır: "Şənbə günü Pensilvaniyada eks-prezidentə sui-qəsd cəhdi edən Tomas Metyu Kruksun bu sui-qəsdə əlaqəsi olduğuna dair heç bir işarə yoxdur".

Bu cür xəbərlər islahatçı siyasətçi Məsud Pezeşkianın (onun andiçmə mərasimi iyulun 30-a təyin edilib) bu yaxınlarda İslam Respublikasında keçirilən növbədənəkar prezident seçkilərində qələbədən sonra ABŞ-İran münasibətlərinin normallaşması perspektivlərini daha da qeyri-müəyyən edir. İran Xarici İşlər Nazirliyinin sözcüsü Nasser Kənanı verdiyi müsahibədə "ABŞ və İran arasındakı münasibətlər yalnız Vaşinqtonun dəyişməsi siyasətindən əl çəkdikdən sonra düzələcək" deyib: "Dünya ölkələri ABŞ-ın təzyiqinə nifrət edir və hər zamankından daha çox sanksiyalar tətbiq edilib".

İranın xarici işlər naziri vəzifəsini icra edən Əli Baqiri Kani də ABŞ-la münasibətlərdə kobud kənarları düzəltməyə çalışmayan qətiyyətli bəyanatlar verir. Onun BMT-nin Nyu-Yorkdakı mənzil-qərarqahında jurnalistlərlə söhbətindən belə çıxır ki, Vaşinqton və onun müttəfiqləri birtərəfli sanksiyalar tətbiq edərək bir çox xalqların, o cümlədən İran xalqının iztirablarına görə cavab verməlidirlər.

Qərb isə Tehrana təzyiqləri azaltmaq niyyətində deyil. Bunun son təsdiqi bazar ertəsi Aİ Şurasının Rusiya ilə əməkdaşlığa, habelə "Yaxın Şərqdə və Qırmızı dənizdə silahlı qruplara və təşkilatlara dəstək verdiyinə görə İrana qarşı sanksiyalar rejimini 27 iyul 2025-ci ilə qədər uzadılması qərarı oldu". Hazırda İslam Respublikasının daha 12 fiziki şəxsi və 9 təşkilatı Avropa sanksiyaları altına düşüb. Aİ-nin şəxsi sanksiyalarına Aİ-də qara siyahıya düşənlərin aktivlərinin dondurulması, həmçinin, oraya səyahət qadağası daxildir.

Bu arada, andiçmə mərasimində hazırlanan Məsud Pezeşkian keçən həftənin sonunda ingilisdilli Tehran Times qəzetində "Yeni dünyaya məsajım" başlıqlı geniş məqalə dərc edib. Orada o, Qərblə münasibətlərdə yaranan böhranın səbəblərini ətraflı araşdırıb, həmçinin vəziyyətin normallaşması üçün şərtləri müəyyənləşdirib.

Qulağa dəyən güllədə "İran izi"?

Tehran Donald Trampa sui-qəsd cəhdində iştirakını rədd etsə də, onu cinayətkar hesab edir

"Birləşmiş Ştatlar və onun Qərb müttəfiqləri öz kəşfiyyat icmalarının qiymətləndirmələrinin əksinə olaraq, İranın dinc nüvə proqramı ilə bağlı böhran uydurmaq üçün nüvə silahının yayılmaması rejimindən qəsdən istifadə ediblər və xalqımıza təzyiq göstərmək üçün istifadə edirlər. İranın yeni seçilmiş prezidenti yazıb: "İranın müdafiə doktrinasında nüvə silahı ilə bağlı müddəaların olmadığını vurğulamaq istəyirəm və mən ABŞ-ı keçmiş səhvlərdən dərs almağa və öz siyasətini buna uyğun düzəltməyə çağırıram. Vaşinqtonda məsul şəxslər başa düşməlidirlər ki, region ölkələrini bir-birinə qarşı qoymaq siyasəti uğurlu deyil və olmayacaq. Onlar bu realıqla barışmalı və mövcud problemlə məsələlərin kəskinləşməsindən çəkinməlidirlər", - deyərək əlavə edib.

Eyni zamanda, Məsud Pezeşkian qeyd edib ki, o, "qarşılıqlı hörmət və bərabərlik prinsipləri əsasında münasibətləri düzgün istiqamətə yönəltmək üçün Avropa ölkələri ilə konstruktiv dialoqun başlanmasını" səbirsizliklə gözləyir. Bütün bunların fonunda Donald Trampın özü Bloomberg-ə müsahibəsində İrana bağlı bir qədər gözənilməz açıqlama verib. O, ilk prezidentlik dövründə Vaşinqtonun Tehranla nüvə sazişindən birtərəfli şəkildə çıxması təşəbbüsü ilə çıxış edib və müttəfiqlərini yeni anti-müttəfiqdə birləşdirməyə çalışıb. "ABŞ-ın indiki formada sanksiya siyasəti dünya ölkələrinin Vaşinqtonla daha pis davranmasına gətirib çıxarır. İndi sanksiyalarla bağlı gördüyümüz işlər ona gətirib çıxarır ki, hamı ölkəmizdən uzaqlaşır. Ona görə də sanksiyaları sevmirəm", - deyərək Donald Tramp bildirib. "İrana gəldikdə, sanksiyaların çox faydalı olduğunu düşünürdüm. Amma prinsipce, indiki halda belə tədbirlər o qədər də lazım deyildi", - eks-prezident etiraf edib.

Sui-qəsd ABŞ-dakı bəzi mərkəzləri oyadıb

Amerikanın kəşfiyyat xidməti xəbər verib ki, Tramp bu dəfə İran agentləri tərəfindən sui-qəsd cəhdləri ilə üzleşə bilər. Tehrana sadıq ocaqların Trampın 2020-ci ildə general Qasım Süleymaniyə qarşı sui-qəsdinə görə qisas almağa hazırlaşdığına dair xəbərdarlıqlar son bir neçə ildə muntəzəm olaraq eşidilirdi. ABŞ kəşfiyyat rəsmiləri media ilə şəxsi söhbətlərdə təhlükəsizlikə bağlı qiymətləndirmələrini bölüşüblər. Onların sözlərinə görə, prezident Cozef Bayden administrasiyası bu yaxınlarda İrana bağlı mərkəzlər tərəfindən Trampa qarşı sui-qəsd hazırlandığını göstərən çoxlu sübutlar əldə edib.

Rəsmilərin qeyd etdiyi kimi, son aylarda Tehranın niyyətləri açıq şəkildə ortaya çıxmağa başlayıb. Kəşfiyyat xidmətinin açıqlamasına görə qarşılıqlı həftələrdə respublikaçı siyasətçiyə qarşı Pensilvaniyadakından daha ciddi hücumlarla ola bilər. Ekspertlərin fikrincə, Ağ Ev sui-qəsdin qarşısını almağa çalışır, baxmayaraq ki, İran agentlərinin imkanları böyükdür.

CNN mənbələri daha əvvəl bildirmişdilər ki, Pensilvaniyadakı mitinqdə baş verən atışma hadisəsindən əvvəl ABŞ-da İrana bağlı mərkəzlərin aktivləşməsi ilə bağlı kəşfiyyat məlumatları yayılıb. Öz növbəsində, Ağ Evin Milli Təhlükəsizlik Şurasının sözcüsü Adrienne Watson qeyd edib: "Biz bu təhlükələrin mövcudluğu barədə ictimaiyyəti və Konqresi dəfələrlə və ardıcıl məlumatlandırmışıq. Bu təhdidlərə qarşı hərtərəfli cavab tədbirləri hazırlamaq və heyətə keçirmək üçün hökumətimizin ən yüksək səviyyələrində dəfələrlə görüşmüşük. Biz bu təhdidlər haqqında əlavə məlumatların hazırlanması, iştirak edənlərin hərəkətlərini pozmaq və İrani birbaşa xəbərdar etmək üçün fəvqəladə resurslar sərf etmişik".

Milli Kəşfiyyat Direktorunun Ofisinin 2022-ci il hesabatında qeyd edilir ki, Tehran ABŞ daxilində "kəşfiyyat fəaliyyətini inkişaf etdirməyə sadıq

dir". Araşdırmada deyilir ki, İran İslam İnqilabı Keşikçiləri Korpusu (SEPAH) bu planı 10 ildir həyata keçirir. Kəşfiyyat ekspertləri vurğulayıblar ki, İslam Respublikası "əvvəllər ABŞ-da ölümcül əməliyyatlar keçirməyə cəhd edib" və təcrübələrini təkrarlamaq bilər. Bu məlumatlara görə, potensial hədəflər arasında Ağ Evin milli təhlükəsizlik üzrə keçmiş köməkçisi Con Bolton və keçmiş dövlət katibi Maykl Pompeo ola bilər. Birləşmiş Ştatların digər təhlükəsizlik agentlikləri də bu qiymətləndirmələrlə razılışır. FTB direktoru Kristofer Rey çıxışlarında bu barədə xəbərdarlıq edib.

ABŞ-da Hizbullah kimi İranın potensial simpatizanlarının və ya ona sadıq qüvvələrin sayı barədə ətraflı məlumat yoxdur, lakin heç kəmə sirs deyil ki, böyük ərəb diasporunun yaşadığı Latin Amerikası bu baxımdan əlverişli mühitdir. Hizbullah ötən əsrin ikinci yarısında bu camaatda mövqelərini artırmağa başlayıb.

İranın Yaxın Şərqdəki əsas regional antaqonisti İsrail, deyəsən, Ağ Evdə komanda dəyişikliyinə hazırlaşır. Yəhudi Baş Naziri Benyamin Netanyahu Pensilvaniyadakı atışmanı pisləyən son ictimai çıxışı ilə Trampa etibar yaratmağa çalışıb. İsrailin baş naziri videomüraciətində deyib: "Bütün israililər kimi heyət yoldaşım Sara və mən də prezident Donald Trampın heyatına dəhşətli sui-qəsdə şoka düşdük".

"Prezident" ifadəsi təsadüfən ortaya çıxmayıb, bu yolla Netanyahu 2020-ci il seçkilərindən sonra onunla ABŞ-ın keçmiş prezidenti arasında yaranmış gərginliyi yumşaltmaq istəyib. Netanyahunun Baydeni qələbəsi münasibətlə təbrik etməyə tələsməsi Trampı son dərəcə əsəbiləşdirib. Bundan əlavə, çox güman ki, Qezza zolağında vəziyyətlə bağlı strateji qərarlar İsrail rəhbərliyi tərəfindən ABŞ-da noyabrda keçiriləcək prezident seçkilərinə qədər təxirə salına bilər.

V.VƏLİYEV

Hər daşı, qayası tarix olan Şuşamızda Vaqif Poeziya Günləri

Bu gün Qarabağın incisi Şuşamız yenidən toy-büsata bürünüb. 28 illik zamandan sonra yenidən öz həyatına qovuşan Şuşada bir-birindən fərqli məzmununda keçirilən tədbirlərə saysız insanlar toplaşır. Dili, irqi fərqli olan insanlar bu məkanın gözəlliyini duyar. Erməni işğalından azad olan qədim şəhər hər birimiz üçün and yerinə, müqəddəs məkana çevrilib.

Şuşa yenidən başqa bir ab-havanı yaşayır. Heydər Əliyev Fondu və Mədəniyyət Nazirliyinin təşkilatçılığı ilə Şuşa şəhərində növbəti Vaqif Poeziya Günləri öz işinə başlayıb. Poeziya bayramına rəsmilər, ədəbiyyat, mədəniyyət və elm xadimləri, habelə Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin (AYB) 90 illik yubileyi münasibətilə ölkəmizdə səfərdə olan türk respublikalarından şair və yazıçıları qatılıblar.

Vaqif Poeziya Günləri çərçivəsində Şuşanın müxtəlif tarixi və mədəni məkanlarında, o cümlədən Heydər Əliyev Fondu tərəfindən bərpa olunan Molla Pənah Vaqifin muzey-məqbərə kompleksində, həmçinin Natəvanın evində və s. yerlərdə tədbirlər təşkil edilib. Qeyd edək ki, Ümummilli Lider Heydər Əliyevin iştirakı ilə 1982-ci il yanvarın 14-də Şuşada böyük şair və dövlət xadimi Molla Pənah Vaqifin (1717-1797) məqbərəsinin və Poeziya evinin tentənəli açılışı olub. Məhz

imzalanmış Birgə Bəyannamə dövlətlərarasında əməkdaşlıqda strateji əhəmiyyət kəsb edir. Bu və ya digər tədbirlər Şuşanın ruhuna ruh qatmış oldu.

Qısa bir zamanda abadlıq-quruculuq işlərinə başlandı. Ötən müddət ərzində böyük işlər görüldü və bu gün abadlıq-quruculuq işlərinin sürəti artıb. Şuşanın elektrik təsərrüfatı bərpa edildi, yarımstansiya tikildi. Zəfər yolu çəkildi, suyun verilməsi bərpa olundu. Şuşanın tarixi abidələrinin bərpasına start verildi. Tezliklə, Natəvan bulağı bərpa olundu və "Xarıbülül" hoteli istifadəyə verildi. Əsrlərin yaddaşı var bu diyarda. Öz köklü-şəcərəli insanların qucaq açıb. Milli Xalça Muzeyinin Şuşa filialında sergilənən sənət əsərləri qədim Qarabağ torpağının ruhunu özündə yaşadır.

DAŞLAŞMIŞ YADDAŞDA TARIXİMİZ...

həmin tədbirdə Ulu Öndər Heydər Əliyev ədəbiyyat xadimlərimizin bu yöndə təşəbbüsünü dəstəkləyərək Vaqif Poeziya Günlərinin keçirilməsi ilə bağlı göstəriş verib. Söz-sənət bayramı ilk dəfə 1982-ci ilin iyulunda təşkil edilib. Qırx iki illik tarixə malik Vaqif Poeziya Günləri işğaldan azad edilmiş Şuşada artıq dördüncü dəfədir təşkil olunur.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə rəşadətli Ordumuzun Zəfəri nəticəsində Şuşa şəhəri erməni işğalından azad edildikdən sonra Vaqif Poeziya Günləri yenidən öz yurdunda - mədəniyyət paytaxtımızda keçirilir. İyulun 18-də Şuşa şəhərində Molla Pənah Vaqifin muzey-məqbərə kompleksi önündə Vaqif Poeziya Günlərinin açılışı olub. 2024-cü il üçün "İslam dünyasının mədəniyyət paytaxtı" elan olunan Şuşa Azərbaycanın rəmzinə çevrilən bir məkan olaraq yenidən dünyaya mesajlarını verir.

ŞUŞA QONAQLARI SALAMLAYIR

Əlbəttə ki, Şuşa musiqi beşiyidir. Buranın hər ağacı, hər qayası, axar suyu bu musiqinin avazı ilə nəfəs almış, bu musiqi qayaların, divarların, lal daşların da yaddaşına hopmuşdur. Bu gün artıq həsrətlə gözlədiyimiz Şuşamızın, "Qafqazın Konservatoriyası"nın torpağındaydıq. Azərbaycanın Mədəniyyət Paytaxtı Şuşada. Burada "Xarıbülül" musiqi festivalının və Vaqif Poeziya Günlərinin bərpa edilməsi Azərbaycanın mədəni həyatının tentənəsinə çevrilib. Bu gün Vaqifin ruhu şadıddır. Poeziya günləri çərçivəsində çıxışlar,

ədəbi simpoziumlar, sərgilər təşkil olunur. Vaqif Poeziya Günləri təkcə ədəbiyyatdan, sənətdən deyil, Qarabağ tarixindən də dünyaya bir mesajdır.

Ruhu bu məkanlarda dolaşan insanlar azad, rahat nəfəs alırlar. Bülbülün, Natəvanın, Üzeyirin və digər sənətkarların ruhu mənən rahatlandı. Şuşalılar Natəvanın, Üzeyir Hacıbəylinin və Bülbülün heykəlləri önünə gül dəstələri qoyaraq ziyarət etdilər. Uzun illər idi ki, heykəlləri güllələnmiş Xan qızı, Üzeyir bəy, böyük nəğməkar Bülbül öz doğma yurdlarına qayıdacaqları günü gözləyirdilər. Belə ki, donmuş üzler hərəkətə gəldi, uzaq kimi görünən yollar bir addımlıqda oldu. Güllələnmiş bu büstlər erməni vandalizminin şahidləridir. Cansız heykəllərə güllə ataraq qiymətli heykəlləri, milli memarlıq abidələrini, muzey əşyalarını gülləbəran etmişdilər. Prezident İlham Əliyev hələ Vətən müharibəsindən öncə qeyd etmişdi ki, ərazi bütövlüyümüz bərpa edildikdən sonra Üzeyir Hacıbəylinin, Natəvanın, Bülbülün büstləri Şuşaya qaytarılacaq. Azərbaycan Prezidentinin bu sözləri artıq reallığa çevrildi. Həmin dahi şəxsiyyətlərin büstləri Şuşada yenidən əvvəlki yerlərində bu qədim Azərbaycan şəhərinə gələn qonaqları salamlayır. Bu gün Üzeyir Hacıbəylinin, Xurşidbanu Natəvanın, Bülbülün Şuşadakı büstləri öz məkanlarında rahat nəfəs alır. Azad Şuşa şəhərində görkəmli Azərbaycan bəstəkarı Üzeyir Hacıbəylinin heykəli də ucaldılıb.

MİLLİ BİRLİK MƏRKƏZİ

Bu torpaqda Böyük Qayıdışın işığı alovlanır. Şuşada Dünya Azərbaycanlılarının V Qu-

rultayı keçirildi. Bu Qurultaya Zəfər adı verildi. Həmin adın verilməsi heç də təsadüfi deyil, müharibədə qazandığımız tarixi zəfərə əsasən Zəfər Qurultayı adlandırıldı. "Biz bu gün azad Qarabağda, azad Şuşada Dünya Azərbaycanlılarının Qurultayını keçiririk. Bu Qurultayın adı Zəfər Qurultayıdır və bu, təbii-dür. Çünki tarixi Zəfərdən sonra ilk dəfədir ki, dünya azərbaycanlıları toplaşır, Qurultay keçirir və ümumiyyətlə, Zəfər adı xalqımıza çox yaraşır. Siz buraya Zəfər yolu ilə gəlmisiniz, Qurultayın adı Zəfər Qurultayıdır", - deyə Cənab Prezident bildirmişdir. Diaspor Gəncləri-nin III Yay Düşərgəsinin iştirakçıları Şuşada oldular. Dünyanın müxtəlif ölkələrində yaşayan gənclərimiz və Azərbaycana dost münasibəti bəsləyən xalqların nümayəndələri yol boyunca erməni silahlı birləşmələrinin Qarabağda törətdikləri vandalizm aktlarının, eləcə də hazırda azad edilmiş torpaqlarımızda həyata keçirilən tikinti-quruculuq işlərinin şahidinə çevrildilər.

Üç il əvvəl 2021-ci ilin iyunun 15-də Azərbaycan və Türkiyənin dövlət başçıları tərəfindən imzalanmış "Azərbaycan Respublikası ilə Türkiyə Respublikası arasında mütəfiqlik münasibətləri haqqında Şuşa Bəyannaməsi" Azərbaycanın müstəqillik tarixində yeni səhifə oldu. Şuşa Bəyannaməsi Qars müqaviləsinə, Dostluq və Əməkdaşlıq haqqında Müqaviləyə, Strateji Tərəfdaşlıq və Qarşılıqlı Yardım haqqında müqaviləyə əsaslanaraq, Azərbaycan-Türkiyə münasibətlərinə yeni mədəni-siyasi və hərbi-strateji məzmun verdi. Bu Bəyannamə dövlətlər arasında əlaqələri ən yüksək zirvəyə qaldıraraq, gələcək işbirliyinin təminatında mühüm sənəd kimi tarixdə yer aldı. Azad edilmiş Şuşa şəhərində

"Əziz Şuşa, sən azadsan! Əziz Şuşa, biz qayıtmışıq! Əziz Şuşa, biz səni dirçəldəcəyik! Şuşa bizimdir! Qarabağ bizimdir! Qarabağ Azərbaycandır!" Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin 2020-ci ilin noyabrın 8-də Şəhidlər xiyabanında Azərbaycan xalqına müraciəti zamanı səsləndirdiyi bu fikirlər və xalqımıza bu müjdənin verilməsi Azərbaycan tarixinə açılan yeni səhifələrdən oldu. "İyirmi səkkiz il yarım işğal altında olan Şuşa azad edildi! Şuşa indi azaddır! Biz Şuşaya qayıtmışıq! Biz bu tarixi Qələbəni döyüş meydanında qazandıq. 2020-ci il noyabrın 8-i Azərbaycan tarixində əbədi qalacaqdır. Bu tarix əbədi yaşayacaq. Bu, bizim şanlı Qələbəmizin, zəfərimizin günüdür! Bu qələbəni biz döyüş meydanında qazandıq, danışıqlar masası arxasında yox", - deyə Cənab Prezident bildirdi. Artıq biz Şuşaya qayıtmışıq. Alınmaz qala, Qarabağın tacı sayılan Şuşanın tarixi yaddaşı əsrlərin sorağıdır. Daşlaşmış yaddaşda tariximiz var, keçmişimiz, mədəniyyətimiz var. Tarixi-mədəni əhəmiyyət kəsb edən Şuşanın bu gün əvvəlki görkəminin özünə qaytarması, eləcə də dünyanın ən gözəl şəhərlərindən birinə çevrilməsi üçün sürətli işlər həyata keçirilir. Tarixi-mədəni əhəmiyyəti və Azərbaycan xalqı üçün müstəsna mədəni dəyərə malik olması Şuşaya xüsusi qayğı və həssaslıqla yanaşılmasını zəruri edir. Bu baxımdan, işğaldan azad olunan Şuşada dövlət idarəetməsinin və hüquqi tənzimləmənin daha da təkmilləşdirilməsi şəhərdə tarixi-mədəni irsin bərpasına və qorunub saxlanmasına xidmət etməklə yanaşı, onun daim inkişafına şərait yaradılır.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin 2021-ci il 7 may tarixli Sərəncamı ilə Şuşa şəhəri ölkənin Mədəniyyət paytaxtı elan edildi. Prezident İlham Əliyevin Şuşanı rəsmən Azərbaycanın Mədəniyyət Paytaxtı elan etməsi bu qədim şəhərin özəlliklərindən qaynaqlanır. Şuşa azadlığının ilk dövrünə mədəniyyət paytaxtı kimi qədəm qoydu. 2022-ci il dövlət başçısı tərəfindən "Şuşa ili" elan olundu. Dövlət başçımızın Şuşa şəhərinə etdiyi səfərlərin hər birində ya yeni infrastruktur layihələrinin təməli qoyulub, ya da yeniləri açılıb.

"HƏR ŞEY ÇOX MÜFƏSSƏL VƏ DƏQIQ, ƏN MÜASİR ŞƏHƏRSALMA QAYDALARINA UYĞUN PLANLAR ƏSASINDA QURULUR"

Şuşaya dövlət başçısının səfəri çərçivəsində Turşsu qəsəbəsinin təməlini qoyub. İşğaldan əvvəl Şuşa rayonunda Şuşa şəhərindən sonra Turşsu qəsəbəsi azərbaycanlıların ən sıx yaşadığı ikinci yaşayış məntəqəsi olub. Şuşa şəhərindən təxminən 17 kilometr məsafədə, Şuşa-Laçın yolunun kənarında yerləşən qəsəbə 1992-ci il mayın 15-də işğal edilib. 1989-cu ildə aparılmış siyahıyaalmaya əsasən qəsəbədə 755 nəfər yaşayıb. Qəsəbədə fərdi evlər, tibb məntəqəsi, xəstəxana, mədəniyyət evi, kitabxana, məktəb, televiziya ötürücü qurğusu, elektrik yarımstansiyası, uşaq bağçası, musiqi məktəbi, klub və s. binaları olub. İşğal nəticəsində bütün infrast-

ruktur tam dağıdılıb. Hazırda Turşsu qəsəbəsində 353 ailə, 1403 nəfər qeydiyyatdadır. Yenidənqurma layihəsinə əsasən Turşsu qəsəbəsinin ümumi sahəsi 126,46 hektar ol-

caq. Birinci mərhələdə 79,37 hektar sahədə yenidənqurma işləri aparılacaq.

Şuşada Mamayı məscidi bərpadan sonra istifadəyə verilib. Mamayı məscidi şəhərin mərkəzi hissəsində yerləşən Mamayı məhəlləsində XIX əsrin sonlarında tikilib. Düzbucaqlı plan quruluşu olan ikimərtəbəli məscidin sütunlu interyeri var. Məhəllə məscidləri kimi Mamayı məscidinin də damında azan vermək üçün taxtadan güldəstə quraşdırılmışdır. Mamayı məscidi sovet hakimiyyəti illərində poeziya evi kimi də fəaliyyət göstərmişdir. Şəhərin digər məhəllələri kimi burada da məscid, bulaq, kiçik meydan və hamam olub. Məscid-

in pəncərələri tarixi görünüşünə uyğun bərpa edilib, qarşı tərəfdə yararsız halda olan döşəmə yenidən qurulub.

Bundan əlavə Şuşada Heydər Əliyev Fondu tərəfindən Yuxarı Gövhər Ağa, Saatlı məscidləri, eləcə də Mehmandarovların malikə kompleksini ərazisindəki məscid bərpa edilib və 2023-cü ilin may ayında istifadəyə verilib.

Görülən və görülməli işlərin məntiqi nəticəsi olaraq Şuşa həyatının işıqlı bir yolundadır. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Şuşaya ilk köç edən ailələrlə görüşü zamanı çıxışında bildirdiyi kimi, "Şuşanın dirçəldilməsi geniş vüsət alıb. Hər şey çox müfəssəl və dəqiq, ən müasir şəhərsalma qaydalarına uyğun planlar əsasında qurulur. Bu bərpa-yenidənqurma işlərinə biz dünyanın aparıcı şirkətlərini cəlb etmişik, təkcə Şuşa üçün yox, bütün azad edilmiş torpaqlar üçün ki, uzun illər ərzində ağır şəraitdə - çadırlarda, yataqxanalarda, uşaq bağçalarında, yararsız binalarda yaşamış insanlar bundan sonra yaxşı yaşasınlar, rahat yaşasınlar. Bununla paralel olaraq həm Şuşada, həm də artıq inşa edilmiş digər qəsəbə və şəhərlərdə məşğulluq məsələləri də həll olunur, treninqlər keçirilir, buraya qayıdacaq insanların işlə təmin olunması məsələlərinə də çox diqqətlə baxılır və bu işlər öz həllini tapır".

Şuşa 28 il əsarətdə qalsa da əyilmədi, milli qürurumuz, kimliyimizi qorudu. Şuşanı erməniləşdirməyə çalışan düşmən illərlə cəhdlər göstərsə də, bunun mümkünslüzlüyünün şahidi oldu. Çünki danışan, erməni vəhşiliyinə şahidlik edən Şuşanın hər daşı, qayası, tarixi oldu. Şuşada yeni bir həyat, qaynar dövr yaşanır.

Zümrüd BAYRAMOVA

"Müasir dövrdə Fransa daha qəddar müstəmləkə siyasəti həyata keçirir"

"Bəşəriyyətin kolonializm tarixinin qanlı cinayətlərinin çoxu məhz, Fransa tərəfindən törədilmişdir. Neokolonializmi hələ də davam etdirən, müstəmləkə siyasəti çərçivəsində insan haqlarına heç bir önəm verməyən ölkələrdən biri kimi Fransanın bu gün özünü insan haqlarının və beynəlxalq hüququn müdafiəçisi kimi qələmə verməsi riyakarlıqdır. Fransanın heç bir əsası olmayan iddiaları, neokolonializm və müstəmləkəçilik arzuları ilə yaşamaqda davam etməsi işə alınmalıdır". Bu fikirləri SİA-ya açıqlamasında Milli Məclisin deputatı Kamran Bayramov bildirib.

K.Bayramov qeyd edib ki, bu il iyulun 17-də Qvadelupanın Azadlığı Naminə Xalq Birliyinin təşkilatçılığı və Bakı Təşəbbüs Qrupunun dəstəyi ilə Fransa müstəmləkəçiliyindən əziyyət çəkən Korsika, Melaneziya, Polineziya, Karib və Antil adalar qrupundan olan 15-dən çox siyasi partiya və müstəqillik hərəkatlarının rəhbər şəxslərinin iştirakı ilə Bakıda birinci Qurultayın açılış mərasimi keçirilib. İki gün davam edən Qurultayın keçirilməsi ideyası Fransanın denizəşəri ərazilərinin müstəqillik uğrunda mübarizə aparan siyasi partiya və hərəkatlarına məxsusdur. Niderland koloniyaları olan Bonayre və Sen-Martin adalarından 3 təşkilat Qurultayın işində fəxri qonaq qismində iştirak edib.

Yeni Kaledoniyanın parlament üzvü Maria Saliqa bildirib ki, Fransa terrorçu dövlətdir. Fransa dövlətinin hərəkatları qəbul ediləməzdir və beynəlxalq səviyyədə müzakirə olunmalıdır. Makron Fransası bütün demokratiya qaydalarına üz çevirib. Fransız Polineziyasında bu ölkənin atom, nüvə testlərini yaxşı xatırlayırdı. Həmin nüvə sınaqlarının ağır fəsadları Polineziya və Əlcəzair xalqı arasında bu gün də yaşanmaqdadır.

Qurultayda Bakı Təşəbbüs Qrupunun icraçı direktoru bildirib ki, Yeni Kaledoniya baş verən son iğtişaşlar zamanı, Fransa polisi tərəfindən müstəqillik hərəkatlarının üzvləri qanunsuz həbs olunub. Onlarla terrorçu kimi davranılıb və gizli şəkildə Parisə apararaq müxtəlif işgəncələrə məruz qalıblar. Onlar arasında azyaşlı uşaqları olan qadınlar da var. Bakı Təşəbbüs Qrupu siyasi məhbusların ailələrinə və onları müdafiə edən vəkillərə yardım göstərəcəyini bəyan edir. Eyni zamanda, Bakı Təşəbbüs Qrupu Fransanın koloniyalarında yaşayan gənclərə Azərbaycanın ali təhsil müəssisələrində təhsil almaq imkanı verən tələbə-təhsil təqaüdü elan edib. Artıq bu ildən başlayaraq həmin ərazilərdən olan gənclər bu təqaüddən yararlanı biləcəklər.

Deputat diqqətə çatdırıb ki, bu gün Türkiyə və Azərbaycana qarşı ittihamlar irəli sürən Fransanın müharibə cinayətlərinin tarixi da-

ha qədim, coğrafiyası isə olduqca genişdir. Separatçı erməniləri və işğalçı Ermənistanı dəstəkləyən fransız Senatı isə ilk növbədə, bu əməllərə siyasi qiymət verməlidir. XVI əsrdən müstəmləkəçilik siyasəti yürüdən Fransanın İkinci Dünya müharibəsindən əvvəl işğal etdiyi ərazilər 13,5 milyon kvadratkilometr olub. Öz ərazisindən 20 dəfə böyük bir coğrafiyada talançılıq və qətl törədən bu dövlətin imperiyaları bərpa etmək xəyalları isə hələ də qalır. Əsrlər boyu Afrikanın 20-dən artıq ölkəsində öz hakimiyyətini quran fransızların müstəmləkə siyasəti İkinci Dünya müharibəsindən sonra iflasa uğradı. Vyetnam, Laos, Hindistan, Kamboca, Nigeriya, Konqo və bir çox keçmiş müstəmləkə ölkələri İkinci Dünya müharibəsindən sonra müstəqillik əldə etdilər. Lakin bu, üçüncü dünya ölkələrinin əksəriyyətinin tabeçilik mövqeyini dəyişmədi və istismar yeni səviyyəyə keçdi. Müasir dövrdə

Fransa daha qəddar müstəmləkə siyasəti həyata keçirir. Həmin dövlətlərə müstəqillik verməyə məcbur olan Fransa neokolonializm üsuli-idarəsini seçdi. Afrika ölkələrini əlindən buraxmaq istəməyən fransızlar yeni metodlara əl atdılar. Həmin dövlətlərin ərazilərində münaqişələr yaradaraq öz qoşunlarını da "sülhməramlı missiya" adı ilə orada yerləşdirdilər. Bu gün Fransa Ermənistanı silahla təciz etməklə Cənubi Qafqaz regionunda da eyni təcizəni tətbiq etməyə çalışır. Bu yanaşma sülhə xidmət etmir, əksinə, yeni münaqişənin alovlanmasına yönəlib.

K.Bayramov xüsusi olaraq vurğulayıb ki, Fransanın heç bir əsası olmayan iddiaları, neokolonializm və müstəmləkəçilik arzuları ilə yaşamaqda davam etməsi iflasa məhkumdur. Hesab edirəm ki, iki gün davam edən Qurultay, iştirakçı tərəflərə müstəqillik uğrunda mübarizədə daha sıx təşkilatlanma, habelə, vahid platforma yaradaraq Fransa müstəmləkəçiliyinə qalib gəlmək üçün nəticəyönümlü fəaliyyətin əlaqələndirilməsinin yolları barədə müzakirələr apararaq ən səmərəli təcrübə və strategiyalar barədə fikirlərini bölüşəcəklər.

K.Bayramov əlavə edib ki, Qurultay koloniyalarda Fransa hökuməti tərəfindən bu ərazilərin sahibləri olan yerli xalqlara qarşı törədilən çoxsaylı cinayətlər və qeyri-qanuni hərəkatlar barədə beynəlxalq ictimaiyyətin məlumatlılığının artırılmasına, ümumilikdə XXI əsrin bələlərindən biri olan müstəmləkəçilik probleminə diqqət çəkməyə töhfə verəcək.

Xatırladaq ki, Bakı Təşəbbüs Qrupu Azərbaycan Respublikasının sədrlik etdiyi Qoşulmama Hərəkatının Əlaqələndirmə Bürosunun nazirlər toplantısı çərçivəsində 2023-cü il iyulun 6-da Bakıda "Müstəmləkəçiliyin tamamilə aradan qaldırılmasına doğru" mövzusunda konfransın iştirakçıları tərəfindən yaradılıb. Artıq bir ildir ki, Qrup müstəmləkəçilikdən əziyyət çəkən xalqların azadlıq uğrunda apardıqları ədalətli mübarizəyə dəstək verir. Bu xüsusda, Bakı Təşəbbüs Qrupu tərəfindən artıq 15-dək beynəlxalq konfrans təşkil edilib. Onlardan 4-ü BMT-nin Nyu-York, Cenevrə və Vyanadakı qərargahlarında, biri İstanbulda, digərləri isə Bakıda keçirilib".

Səbinə Hüseynli

“Parlament seçkiləri üçün lazımi ictimai-siyasi mühit var”

“Məlumdur ki, cari ilin iyun ayının 28-də Altıncı çağırış Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin buraxılması və Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə növbədənənar seçkilərin təyin edilməsi haqqında Prezident cənab İlham Əliyevin müvafiq Sərəncamı ilə 1 sentyabr 2024-cü il tarixində ölkəmizdə Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə növbədənənar seçkiləri keçiriləcəkdir. Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında YAP Yasamal rayon təşkilatının sədri Bəxtiyar Nəbiyev deyib. O bildirib ki, növbədənənar Parlament seçkilərinin azad, demokratik, şəffaf və ədalətli şəkildə baş tutması üçün ölkə rəhbərliyi və aidiyyəti strukturlar tərəfindən bütün lazımi şərait yaradılıb. Azərbaycanda növbədənənar VII çağırış Milli Məclisə seçkilərin keçirilməsinə artıq az vaxt qalıb qalıb. Bu proses ümummilli seçkilər kateqoriyasına aid edildiyindən onun hər bir mərhələsi və nəticəsi ölkə üçün sosial-siyasi baxımdan xüsusi önəm kəsb edir. Çünki parlament seçkilərinin nəticəsi və onun keçirilmə səviyyəsi siyasi sistemi təkmilləşdirən fundamental faktor kimi çıxış edir. Yəni, demokratik şəkildə baş tutan seçkilər siyasi sistemin elementlərinin təkmilləşməsinə, vətəndaşların siyasi iştirak və sosiallaşması səviyyəsinin artmasına, onların öz aktiv və passiv seçki hüquqlarından (seçmək və seçilmək hüququ) sərbəst şəkildə istifadə etməsinə, nəhayət, qanunverici orqanın fəaliyyət mexanizminin səmərəlilik səviyyəsinin artmasına real zəmin yaradır.

Bütün bunlar isə kompleks şəkildə ölkənin siyasi sisteminin demokratikləşdirilməsi prosesinə mühüm töhfələr verməklə yanaşı, siyasi subyektlərin sağlam rəqabətini də əsaslı müstəvidə təmin etmiş olur. Qısacası, parlament seçkiləri mahiyyətinə görə siyasi fəallığı və iştirakçılığı artıran, siyasi sistemin rəqabətlik qabiliyyəti və demokratiklik səviyyəsini yüksəldən, siyasi mədəniyyət və davranışa yeni keyfiyyət çalarları əlavə edən və siyasi sistemin komponentlərini təkmilləşdirən ümummilli aksiya önəmi kəsb edir.

Məhz buna görə də, siyasi sistemin və reallığın tələblərinə, qanunauyğunluqlarına müvafiq surətdə demokratiya yolunda addımlayan ölkələr, o cümlədən, Azərbaycan üçün bu seçkilərin legitim və demokratik şəkildə keçirilməsi müstəsna əhəmiyyət kəsb edir. Əlbəttə ki, parlament seçkilərinin demokratik şəkildə keçirilməsinə bir neçə amil təsir edir. Bunlara siyasi sistemin demokratiklik səviyyəsi, təkmil seçki məcəlləsinin mövcudluğu, siyasi subyektlərin legitim fəaliyyət imkanı və ölkədə hökm sürən sosial-siyasi sabitliyin səviyyəsi aiddir. Bundan əlavə Müzəffər Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyevi rəhbərliyi ilə ölkəmizin əldə etdiyi tarixi Zəfərlər bu amillərin əsas maddəsinə təşkil edir. Bütün bunlar kompleks karakter daşdığından hər birinin təmin olunması xüsusi önəm kəsb edir.

Seçkiqabağı sosial-siyasi şəraiti müşahidə etdikdə aydın olur ki, yuxarıda sadalanan fundamental faktor-

lar ölkəmizdə yüksək səviyyədə təmin olunub. Yəni, Azərbaycan növbəti parlament seçkilərinə də təkmil Seçki Məcəlləsi və zəngin qanunvericilik bazası ilə gedir, eləcə də, siyasi sistemin demokratiklik səviyyəsi olduqca yüksək şəkildə təmin olunub. Bütün bunlar isə siyasi subyektlərin legitim fəaliyyətinə xüsusi stimulyerici zəmin yaratmış olur. Ən əsası isə odur ki, seçkiqabağı siyasi sabitlik ənənəvi qaydada-hər zaman olduğu kimi, ən yüksək səviyyədə təmin edilib. Bu faktorun özü Milli Məclisə keçiriləcək seçkilərin tam şəffaf və ədalətli şəkildə baş tutmasının əsas təminatçılarından biri qismində çıxış edir.

Beləliklə, Azərbaycanda seçkiqabağı siyasi sabitliyi göstərən bir neçə faktı diqqətə çatdırmaq xüsusi önəm kəsb edir. Birincisi, hakimiyyətin müstəsna xidmətləri sayəsində seçkilərdə iştirak edəcək bütün subyektlərə öz platformalarını təbliğ etmək üçün tam ədalətli və demokratik şərait yaradılıb. Bütün aidiyyəti strukturlar mümkün resurslardan istifadə edərək bərabər rəqabət şəraiti yaratmaqla seçkiöncəsi şəraitin demokratiklik və sabitlik səviyyəsini daha da gücləndirib. İkincisi, ümummilli aksiya önəmi kəsb edən parlament seçkilərinin demokratiklik səviyyəsinə kölgə sala biləcək dağıdıcı hallara və faktorlara qarşı öncədən lazımi tədbirlər görüldü. Bu, inzibati qaydada bütün demokratik ölkələrin üzərinə düşən ali vəzifə xarakteri kəsb etdiyindən Azərbaycan üçün də vətəndaşları qarşısında mövcud olan fundamental missiya önəmi kəsb edir. Dövlətimiz isə bu missiyanın uğurla reallaşdırılması yönündə məxsusi fəaliyyət göstərməkdədir.

Seçkiöncəsi mərhələdə yaradılmış demokratik şəraitin və əsaslı sosial-siyasi sabitliyin əsasında, əlbəttə ki, güclü siyasi iradə durur. Bu siyasi iradə isə ölkə rəhbərliyinin parlament seçkilərinə və demokratikləşmənin daha da sürətlənməsinə verdiyi önəmin bariz təzahürünü təşkil edir. Başqa sözlə, əsas ulu öndər Heydər Əliyev tərəfindən qoyulan və bu gün Prezident cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə mütəmadi surətdə prinsiplərlə davam etdirilən demokratikləşmə siyasəti Milli Məclisə keçiriləcək seçkilərdə də özünü ən yüksək səviyyədə təcəssüm etdirir. Belə ki, seçkilərin demokratik, azad, şəffaf və ədalətli şəkildə keçirilməsinin vacibliyini və əhəmiyyətini xüsusi şəkildə önə çəkən hakimiyyətin səmərəli fəaliyyəti və yüksək siyasi

iradəsi bu məsələdə təməl mexanizm və faktor kimi çıxış edir. Prezident cənab İlham Əliyevin təmsalında ən yüksək səviyyədə dəfələrlə bəyan edilib ki, Azərbaycanda vətəndaş cəmiyyətinin mütəmadi surətdə bərqərar olması və hüquqi dövlətin elementlərinin formalaşdırılması üçün bütün zəruri tədbirlər görülməkdədir.

Qeyd olunan məsələlər onu deməyə əsas verir ki, dövlət başçısının güclü və qəti siyasi iradəsi ölkəmizin demokratiya yolunda irəliləməsinə təmin edən fundamental mexanizmdir. Bu gün isə bu iradə Milli Məclisə keçiriləcək seçkilər ərəfəsində özünü ən yüksək səviyyədə göstərir. Buradan da belə bir nəticə çıxarmaq olur ki, ölkə rəhbərliyinin güclü siyasi iradəsi sayəsində Azərbaycan perspektivdə də demokratiyanı təkmilləşdirən avangard ölkələr sırasında özünü məxsusi yerini tutur.

Bir məsələni də diqqətə çatırıq ki, Parlament seçkilərinin ədalətli, demokratik, şəffaf və azad şəkildə keçirilməsi üçün ölkə rəhbərliyi və aidiyyəti strukturlar öz üzərlərinə düşən bütün öhdəlikləri uğurla, yüksək səviyyədə yerinə yetirdikləri halda, bəzi siyasi subyektlər növbəti dəfə dağıdıcı-destruktiv fəaliyyət göstərməkdən çəkinməzlər. Belə ki, stereotipləşmiş siyasi ideologiya və təfəkkürlə mübarizə meydanına atılan sözügedən qüvvələr öz mövqeləri ilə demokratik seçkilərin üzərinə kölgə salmağa çalışırlar. Başqa sözlə, siyasi savadsızlıq, köhnə-qəlibləşmiş ideoloji təfəkkür, aşağı səviyyəli siyasi mədəniyyət sözügedən müxalif qrupların başlıca xüsusiyyətlərini təşkil etməkdədir. Onların fəaliyyətləri vətəndaşların ictimai şüurunu manipulyasiya etmək, böhtan, şantaj, qara piar kimi vasitələrdən istifadə etməklə mövcudluqlarını qoruyub saxlamaq kimi primitiv metodları özündə ehtiva edir. Məhz buna görə də, Azərbaycan xalqı bu cür qüvvələrə birmənalı şəkildə etimadsızlıq göstərərək "yox" deyir və onların tutduqları "mövqe"yi tənqid edir. Heç şübhə yoxdur ki, bu il keçiriləcək növbədənənar seçkilərdən sonra da formalaşacaq Milli Məclis ölkəmizin hər tərəfli, ümumi inkişafına öz layiqli töhfəsini verəcəkdir. Bütün mütərəqqi tərəfləri ilə yanaşı, növbədənənar parlament seçkiləri yeni dövrün reallığı olmaqla yanaşı ölkəmizdə demokratiyanın növbəti təntənəsi kimi də Zəfər tariximizdə öz layiqli yerini tutacaqdır”.

Səbinə Hüseynli

“Azadlıq dövlətin müdafiə mexanizmi altına alınanda hüquqa çevrilir”

MÜNASİBƏT

“Azadlıq və şəxsi toxunulmazlıq hüququ fərdlərə başqalarının təqib və ya müdaxiləsindən qorxmadan fikirlərini ifadə etmək azadlığını, habelə şəxsi və şəxsi həyatlarında

şəxsi toxunulmazlıq hüququnu təmin edən əsas insan hüququdur. Bu hüquq adətən şəxslərin və onların şəxsi məlumatlarının məxfiliyini müəyyən edən və qoruyan, eyni zamanda ifadə azadlığının əsassız şəkildə məhdudlaşdırılmamasını təmin edən qanun və qaydalarla tənzimlənir”. Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında vəkil Turan Abdullazadə deyib. O bildirib ki, insanın azadlığı başqalarının müdaxiləsi olmadan öz seçimlərini etmək və öz məqsədlərini həyata keçirmək, eyni zamanda başqalarının hüquq və azadlıqlarına hörmət etmək bacarığı kimi başa düşməlidir: “Bura öz fikirlərini və əqidələrini ifadə etmək, dinc etirazlarda iştirak etmək və hökumətin və ya digər şəxslərin yersiz müdaxiləsi olmadan öz həyatını yaşamaq azadlığı daxildir. Eyni zamanda, azadlığın başqalarının hüquq və azadlıqlarına hörmət etmək, başqalarının hüquqlarına zərər verməyən və ya onları pozmayan şəkildə hərəkət etmək məsuliyyəti və öhdəlikləri ilə gəldiyini etiraf etmək vacibdir. Hüquq və azadlıqlar arasında fərq nədir ?

Azadlıq dedikdə - hər hansı bir şəxsin basqısı, əngəli, müdaxiləsi olmadan müəyyən bir hərəkətdə, bəlli bir davranışda bulunma imkanındır. Məsələn, qəzet oxumaq, teatra getmək, hər hansı bir futbol klubuna azarkeşlik etmək və sair. Hüquq isə daha geniş bir anlayışdır. Hüquq - dövlətin müdafiə mexanizmi altında olan bərabərlik və ədalət normativlərinin ölçüsü olmaqla müəyyən bir davranış və hərəkət edə bilmə, müəyyən bir davranış və hərəkətdən qorunma, bəlli bir şərtəndən və imkandan yararlanma səlahiyyətidir. Azadlıqlar o zaman hüquqa çevrilir ki, onlar dövlətin müdafiəsi mexanizmi altına alınsın.

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasına əsasən insan və vətəndaş hüquqlarının və azadlıqlarının, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşlarına layiqli həyat səviyyəsinin təmin edilməsi dövlətin ali məqsədidir. Hər kəsin doğulduğu andan toxunulmaz, pozulmaz və ayrılmaz hüquqları və azadlıqları vardır. Eyni zamanda hüquqlar və azadlıqlar hər kəsin cəmiyyət və başqa şəxslər qarşısında məsuliyyətini və vəzifələrini də əhatə edir. Hər kəsin qanunla qadağan olunmayan üsul və vasitələrlə öz hüquqlarını və azadlıqlarını müdafiə etmək hüququ vardır. Konstitusiyamızda şəxsi toxunulmazlıq hüququ da öz əksini tapmışdır. Belə ki, hər kəsin şəxsi toxunulmazlıq hüququ vardır”.

“Hər kəsin şəxsi və ailə həyatının sirlərini saxlamaq hüququ vardır. Qanunla nəzərdə tutulan hallardan başqa, şəxsi və ailə həyatına müdaxilə etmək qadağandır. Hər kəsin şəxsi və ailə həyatına qanunsuz müdaxilədən müdafiə hüququ vardır. Öz razılığı olmadan kimlənsənin şəxsi həyatı haqqında məlumatın toplanmasına, saxlanılmasına, istifadəsinə və yayılmasına yol verilmir. Qanunla müəyyən edilmiş hallar istisna olmaqla, heç kəs onun xəbəri olmadan və ya etirazına baxmadan izlənilə bilməz, video və foto çəkilişinə, səs yazısına və digər bu cür hərəkətlərə məruz qoyula bilməz.

Şəxsi toxunulmazlıq və şəxsi həyat fərdi hüquq və azadlıqlar çərçivəsində müzakirə edilən anlayışlardır. Şəxsi toxunulmazlıq insanın bədəninə, düşüncəsinə, əqidəsinə və şəxsi həyatına hörmət tələb edir. Şəxsi həyat insanın şəxsi həyatının məxfiliyini qorumaqdır. Bu anlayışlar şəxsi məlumatların və fəaliyyətlərin icazəsiz istifadəsindən qoruyur və insan hüquqlarının əsas hissəsidir” - deyərək, əlavə edib.

Söylü Ağazadə

“Güclü şəxsiyyət həm də güclü Vətəndir”

MÜNASIBƏT

“Vətənpərvərlik hissələrini aşılamaq üçün illərdir ki, böyük ölkələr, əvvəllər isə imperiyalar çox nəhəng, ideoloji işlər aparıblar”. Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında Yeni Yazarlar və Sənətçilər İctimai Birliyinin sədri, Prezident təqaüdcüsü, yazıçı-kulturoloq Aydın Xan Əbilov deyib.

O bildirib ki, bununla bağlı lap qədimdən filosof, alim, ordu sərkərdələri, hətta məmur, din xadimləri qabağa çıxıblar: “Onlar vətənin sevilməsi, qorunmasının vacibliyini geniş ictimaiyyətə, yeni nəslin nümayəndələrinə, məktəblilərə, gənclərə çatdırıblar. Əslində vətənpərvərlik bir ideoloji anlayış olaraq Vətəni sevmək, qorumaq, inkişaf etdirmək, gələcək nəsillərə layiqincə çatdırmaq deməkdir. Amma onun digər tərəfi də var ki, bəs Vətən vətəndaşlar üçün nə edir? Bu qarşılıqlı münasibətlərin cəmini vətənpərvərlik ideologiyasında elə səmimi hissələrlə, elə sadə və obrazlı ifadələrlə izah etmək lazımdır ki, onun ünvanlandığı insanlar, toplum bunu anlasın, dərk etsin və Vətəni sevmək üçün bir ideoloji, mədəni, əxlaqi, mədəni, fəlsəfi anlayış olaraq qəbul etsin.

Sovet dövründə vətənpərvərliklə bağlı çox mürəkkəb, çox pilləli işlər aparılırdı. Orta məktəbdə pioner, komsomol, həmkarlar ittifaqı, müxtəlif klublar, səyahət və ekskursiya mərkəzləri və sair hamısı yeni nəslin nümayəndələrini Vətəni tanımaq və sevmək üçün təşkil olunmuşdu. İl ərzində çox böyük mitinqlər, Oktyabr inqilabı, 1 May vətəndaşların Həmrəylik Günü və sair məsul bayramlar keçirilirdi. Bütün bunlar həm toplumu bir yerə cəm edib sosiallaşdırmaq və dövlət, Vətən üçün qorxulu hallar olanda birləşdirmək asan olsun deyər, edilirdi. Eyni zamanda məktəblərdə də hər zaman dərslər himnin səslənməsi ilə başlayırdı. Bu da istər-istəməz toplum şəklində vətənpərvərliyin inkişafına səbəb olurdu”.

Onun sözlərinə görə, Azərbaycanda bu mənada nələrdə də baş versə, vətənpərvərliklə bağlı problemimiz yoxdur: “Çünki bizim çox güclü ədəbiyyatımız, incəsənətimiz, poeziya nümunələri ancaq vətənpərvərliyə köklənib. Qarabağda gənclərimizin mahnı, həm muğam, həm də meyxana oxumaları,

bununla düşmənin qarşısına mərədnə getmələri vətənpərvərliyin bir formasıdır. İnsanların Vətəni sevdiyini, Vətənə görə ölmə getdiyini, cənab Prezidentin bir çağırışı ilə 100 mindən çox könüllünün Qarabağı xilas etmək üçün səfərbər olması, hərbiçilərimizin mərdliyi və sair bütün bunlar bizim apardığımız, yazıçı, şairlərin, ictimai xadimlərin, QHT-lərin, pedaqoji kollektivin vətənpərvərlik işləri ilə bağlıdır.

Uşaqları hər zaman vətənpərvərlik hissələri ilə, Vətəni sevmək, öz milləti ilə fəxr etməyə cəlb etmək lazımdır. İndiki zamanda bu bir az çətinləşib. Baxmayaraq ki, orta məktəb və müxtəlif klublarda, müxtəlif tədbirlərdə yenə də o ənənələr davam etdirilir. Amma indi uşaqlar daha çox internet vasitəsilə dünyaya çıxış əldə etdiklərinə görə bir qədər vətənpərvərlik hissələrindən sanki uzaqlaşırırlar. Əslində bu hissə bütün dünyada artıq geriye gedib. Daha çox insan, şəxsiyyət, fərd, onun bacarığı, peşəkarcılığı, kreativliyi, intellektuallığı önə gəlib. Bu, indi vətənpərvərliyi cəm halda olan ideoloji silah olaraq arxa plana versə də, istər-istəməz bunun sintezindən nələrsə etmək olar. Güclü şəxsiyyət həm də güclü Vətəndir. “Vətəni sevmək üçün sən güclü, intellektual, peşəkar olmalısən” kimi şüarlarla çıxış etmək olar. Düşünürəm ki, yaxın vaxtlarda bununla əlaqədar həm Elm və Təhsil Nazirliyi, həm Mədəniyyət Nazirliyi, həm Azərbaycan Yazıçılar Birliyi, Elmlər Akademiyası, QHT-lər, ziyalılar, media birləşib vətənpərvərliyin daha yeni formalarını tapıb gənclərə müraciət etməyin həlli yollarını tapacaqlar. Bununla da bizim yeniyetmələr, gənclər Vətənlərini daha da çox sevelər”.

Söylü Ağazadə

Həyat iksirindən məhrum qalan uşaqlar

Ana südü ilə qidalandırma faizinin ölkəmizdə 50 ətrafında olduğu iddia edilir, lakin müşahidə və təcrübələr göstərir ki, real rəqəm daha azdır, amma 10 il əvvəlki 23-25 faizlik göstəricilərə nisbətə “buna da şükür” deyər bilərik. Əgər bu problem sizə çox xırda görünürsə, demək ki, süni uşaq qidalarının təhlükəsi barədə hələ çox məlumatlı deyilsiniz.

Dünyada hər il 1 milyondan çox uşaq ana südü ilə qidalanmadığı üçün vəfat edir. Onların ölümünə səbəb olan ishal, nəfəs yolu xəstəlikləri, bir çox infeksiya ana südü əmən uşaqlarda rastlanmır. Həmçinin ana südü əmən uşaqlarda “minigit”, qulaq infeksiyaları, revmatizm, əsəb problemi, immun çatışmazlığı da olur, orta qulan iltihabını belə ana südü sağalda bilir. Bundan əlavə döş əmən uşaqlar çox az xərçəng xəstəliyinə tutulma riski daşıyırlar, onlar yaşadlarına nisbətə daha az diabetə yoluxurlar.

Doğuşdan sonrakı ilk günlərdə süd vəziləri zülal və mineral maddələrlə zəngin, tərkibində çoxlu miqdarda İGA, az miqdarda yağ və karbohidrat olan ilk süd -moloziyo istehsal edir, həkimlər bu südü körpənin ilk peyvəndi adlandırır və hər körpənin mütləq moloziyo ilə qidalanmasını vacib sayırlar. Xəstəxanalarda isə çox zaman körpəni bundan məhrum edərək anaya ilk südün formalaşmasının 1 həftə çəkəcəyini deyirlər. Təcrübəsiz ana inanır və südü formalaşanaqəd körpəsinə süni uşaq qidası verir. 1 həftə bu qidanı yeyən körpə isə əmmə refleksini itirir, tənbelləşir və heç vaxt ana südü əmmək istəmir.

Bəzən də dünyaya uşaq gətirən qadının çeşidli səbəblərdən südü olmaya bilər, 30-40 il əvvəl bu kimi hallarda südü olmayan analar uşaqlarına süd anası tapırıdılar, bu körpənin süni qida ilə yox, təbii qida ilə böyüməsinə, eyni zamanda ailə büdcəsinə xidmət edirdi. Südü olmayan ananın (çox nadir rastlanan vəziyyət idi) övladına qonşuluqda, yaxınlıqda yaşayan başqa körpəli qadın süd verirdi. Doğrudur, onda da süni uşaq qidaları vardı, xatırlayanlar olar, məşhur “Nan”, “Malış” markaları vardı. Amma analar süni qidaları mümkün olduğu qədər uşaqlara vermirdilər, uşaqlar ya süd anası, ya da keçisi südü ilə qidalanırdı.

Maraqlıdır, indi həkimlər süd anası alternativini niyə məsləhət görmür analara? İki səbəb var. 1. Süd anasının hər hansı bir xəstəlik daşıyıcısı olması ehtimalı. 2. Süni qidaların satışından əldə edilən gəlirdən məhrum ola bilmək ehtimalı. Birincinin çarəsi var, süd anasının müayinə və analiz nəticələrini görmək və əmin olmaq olar. Amma ikinci ehtimal qalıb həkimlərin insafına. Süd anası öz uşağını uğurla əmizdirən sağlam qadın ola bilər, siz onun hamiləlik və doğum sonrası müayinələrinin nəticələrini görə, sağlamlığına və xəstəlik daşıyıcısı olmadığına əmin ola bilərsiniz. Əgər hələ narahatlığınız varsa süd anasını müəyyən infeksiyalara qarşı analizlərdən keçirə bilərsiniz - C və B hepatitləri, QİCS və s. İstəyən bir yolunu tapar, övladını bu möcüzəli qidadan məhrum etməz.

Körpə ilk 6 ayda yalnız ana südü ilə (susuz) qidalanmalı, 6 aydan sonra əlavə qidalara keçsələr belə, ən azı 2 yaşa qədər və daha sonra ana südü ilə qidalanmalıdırlar. Ana südü ilə qidalanan körpələrdə allergik xəstəliklər, 1 və 2 tip diabet, iltihablı bağırsağ xəstəlikləri, hipertoniya, xərçəng, allergiya, astma, piylənmə, dağınıq skleroz, diş quruluşunun pozğunluqları və bəzi psixi xəstəliklər daha az rast gəlinir. Ana südü ilə qidalananların təhsildə uğur qazandıqları da məlumdur. Üstəlik əmizdirmə təkçə körpəyə deyil, həm də anaya, ölkə və ailə iqtisadiyyatına, ətraf mühitə öz töhfəsini verir.

Yeni doğulmuş uşaqların yarım az hissəsi həyatın ilk saati ərzində ana südü ilə qidalanmır, bu da onları xəstəliklər və ölüm qarşısında daha aciz edir. Körpələrin yalnız 44 faizi həyatın ilk altı ayı ərzində sırf ana südü ilə qidalanırlar. Bu, Ümumdünya Səhiyyə Assambleyasının 2025-ci ilə qədər qarşıya qoyduğu 50 faiz hədəfindən azdır.

Bəzən həkimlər yeni ana olmuş qadınlara südün körpəyə düşmədiyini, zərərli olması barədə xəbərdarlıq edir. O “həkimlərin” iddia etdiyi kimi ana südü xəstə ola bilməz, uşağa zərər verə bilməz. O dünyanın ən təmiz qidasıdır və tərkibində zərərli heç nə yoxdur. Təbii ki, qadının zərərli verdişləri yoxdursa. Bu qadağa süni uşaq qidalarının satışına hesablanmış addımdır. Ana südü insanın ilk qidasıdır və hər körpənin haqqıdır. Bu möcüzəvi qidaları boşuna “həyat iksiri” adlandırmırlar. Körpənin öləndən bu haqqı almaq, ana südü əmən yaşadlarına 0-1 hesablı udularaq həyata bir addım geridən başlaması deməkdir.

Lalə Mehralı

Azərbaycan indiyədək müxtəlif beynəlxalq tədbirlərə uğurla ev sahibliyi edib və özünün yüksək standartlarını müəyyənləşdirib. Bu baxımdan COP29-un da uğurla keçəcəyinə heç bir şübhə yoxdur. Hazırda respublikamızda iqlim konfransına intensiv hazırlıqlar görülür.

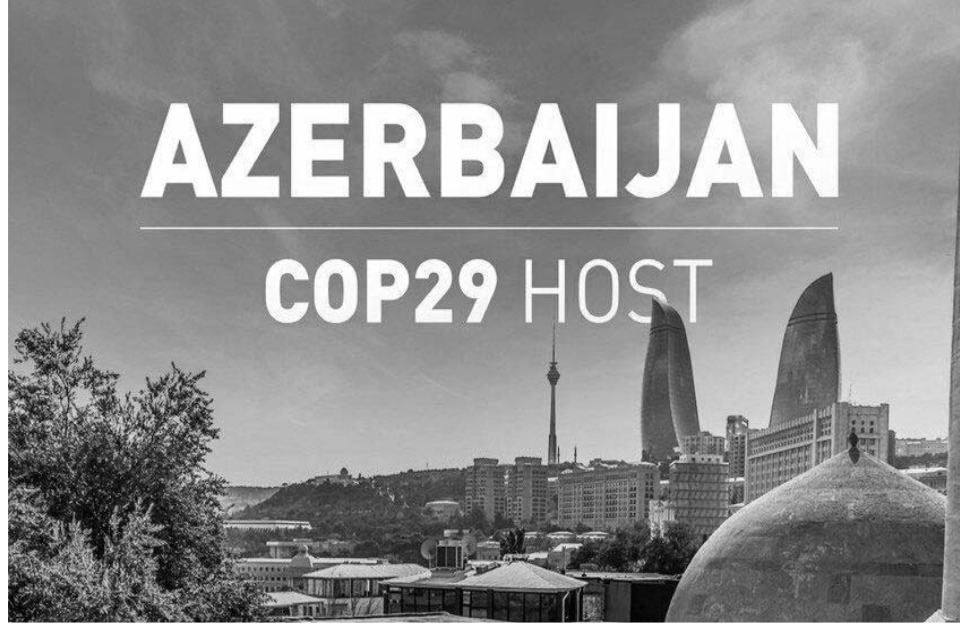
17 iyul tarixində COP29-un prezidenti Muxtar Babayev COP iştirakçılarna məktun ünvanlayıb. Beynəlxalq ictimaiyyətə ünvanlanan bu məktub illik iqlim sammitinin planlarını və gözləntilərini əks etdirir. Məktubda deyilir ki, beynəlxalq şəraitdə artan geosiyasi gərginlik və qeyri-müəyyənlik bizi iqlim dəyişikliyi ilə bağlı əməkdaşlıq və onun həlli imperativindən yayındırmamalıdır. COP29 Paris sazişi və iqlim dəyişikliyi ilə mübarizə üzrə global fəaliyyət üçün lakmus kağızı olacaq.

Muxtar Babayev əsas prinsipləri vurğulayıb, yeni iqlim hədəflərinin ambisiyalarını artırmaq üçün nəzərdə tutulan fəaliyyətlərdən bəhs edib: "COP29 sədrliyi üzrə məsləhətləşmələrimiz ərzində biz iki paralel bəndə əsaslanan baxışımızı təqdim etdik. Ambisiyaların artırılması və fəaliyyət üçün şəraitin yaradılması, eləcə də iqlimin maliyyələşdirilməsi bizim əsas prioritetimizdir. Bu bəndlər bir-birini gücləndirir. Əsas mandatların və fəaliyyətlərin uğurla həyata keçirilməsi etimadın, həmrəyliyin və impulsun möhkəmləndirilməsi üçün böyük əhəmiyyət kəsb edəcək".

BMT-nin Avropa İqtisadi Komissiyası və

COP29: Qlobal gündəmin əsas mövzusu

İqlim dəyişikliyi ilə bağlı problemlərdən yayına bilmərik

vamlı və ekoloji cəhətdən təmiz gələcəyə doğru mühüm addım olacaq.

"Yaşıl enerji" keçidinin ölkəmiz üçün prioritet məsələ olduğunu vurğulayan dövlətimizin başçısı deyib: "İmzalanmış kontraktlar və anlaşma memorandumları əsasında yaxın bir neçə il ərzində Azərbaycanda 10 min meqavat bərpaolunan enerji növləri, enerji mənbələri yaradılacaq və bu sahədə Azərbaycan dünyada liderlər sırasında olacaqdır. Əlbəttə ki, COP29 - iqlim dəyişikliyinə həsr edilmiş bu beynəlxalq konfransın Azərbaycanda keçirilməsi bir daha bu sahədə bizim uğurlarımızı əyani şəkildə göstərir".

Bərpaolunan və yaşıl enerji əsasında istehsal edilən elektrikin ixracı Azərbaycanın enerji strategiyasında yeni eranın başlanmasına səbəb olub. Azərbaycanın bərpaolunan enerji potensialı çox yüksəkdir. Bu ilin birinci yarısında Azərbaycanda 13 milyon 557,4 kilovat-saat elektrik enerjisi istehsal

Birləşmiş Millətlər Təşkilatının İqlim Dəyişikliyi üzrə Yüksək Səviyyəli Çempionları Qərbi Balkanlarda, Mərkəzi Asiyada, Qafqazda, Şərqi və Cənub-Şərqi Avropada qabaqcıl mərhələdə yaxşı işlənmiş "təmiz enerji" layihələrinin icrasına başlayıblar.

Bu barədə BMT-nin Avropa İqtisadi Komissiyasının rəsmi saytındakı məlumatda bildirilib. Qeyd edilib ki, layihələr qarşından gələn maliyyə forumunda dövlət və özəl investirlərə təqdim olunacaq və Bakıda keçiriləcək COP29-da nümayiş etdiriləcək. Qurumun seçilmiş layihələri əvvəlcə 2024-cü il oktyabrın 9-da Hamburqda keçiriləcək III Avropa Regional Maliyyə Forumunda təqdim olunacaq. Yeri gəlmişkən, forumun məqsədi dayanıqlı enerjiyə keçidə xüsusi diqqət yetirməklə dövlət və özəl sektorun maliyyəçiləri və layihə tərtibatçıları arasında əməkdaşlığı gücləndirməkdir. Bu tədbirlə sənaye liderləri, regional inkişaf üzrə maliyyə institutları, kommersiya kreditorları, suveren fondları, özəl kapital təminatçıları və xeyriyyəçilər bir araya gələcək.

Maliyyəni enerji keçidində mühüm əhəmiyyətə malik kimi dəyərləndirən məqalə müəllifi yazır ki, kapitalı səfərbər etmək üçün çoxsaylı iqlim layihələrinin təşviqi vacibdir: "Bunun üçün siyasətçilər, maliyyəçilər, layihə tərtibatçıları və texniki yardım təminatçıları arasında daha səmərəli ekosistemlər və əməkdaşlıq lazımdır. Bu geniş regiondan COP28 üçün seçilmiş prioritet layihələrin 4-ü, orta hesabla, təxminən, 55 faiz qismən maliyyələşib, -

deyə məlumatda vurğulanıb.

Azərbaycanın ev sahibliyi və sədrliyi ilə baş tutacaq konfransdan gözləntilərə gəlincə, əvvəlki dövrlərin vahid yanaşmalarından fərqli olaraq, rəsmi Bakı ənənəvi dəyərlərə sadıq qalmaqla özünün konsepsiyasını formalaşdırmağa bilib. Prezident İlham Əliyevin Astanada "ŞƏT plus" formatında görüşdə çıxışında da ifadə etdiyi kimi, Bakıda keçiriləcək COP29 çərçivəsində inkişaf etmiş və inkişaf etməkdə olan ölkələr arasında körpü yaratmaq üçün səylərimizi əsirgəməyəcəyik və inkişaf etməkdə olan ölkələrin legitim maraqlarını nəzərə alacaq razılaşmanın əldə edilməsinə çalışacağıq. Bununla yanaşı, COP29 Azərbaycanda "yaşıl energetika"nın inkişafında əsas rol oynayacaq. Həçminin COP29-un keçirilməsi Azərbaycanın da-

olunub. Hesabat dövründə külək elektrik stansiyalarında 29,7 milyon kilovat-saat, günəş elektrik stansiyalarında isə 286,6 milyon kilovat-saat elektrik enerjisi istehsal edilib.

Beləliklə, "yaşıl enerji" mənbələri üzrə elektrik istehsalı ötən ilin müvafiq dövrünə (1 milyon 81,7 kilovat-saat) nisbətən iki dəfəyə yaxın artaraq 2 milyon 32,4 milyon kilovat-saata çatıb. Günəş enerjisi istehsalını isə ölkəmiz üçün rekord göstərici hesab etmək olar. Belə ki, yanvar-iyun aylarında günəş enerjisi istehsalının həcmi əvvəlki 32,3 milyon kilovat-saat göstəricisini 9 dəfə üstələyib.

Azərbaycanın bütün bölgələrində, eləcə də işğaldan azad edilmiş Kəlbəcər və Ağdərə rayonlarında geotermal və Günəş enerjisi ehtiyatları, Laçın, Qubadlı və Zəngilan rayonlarında hidroenerji mənbələri, Şuşa, Xocavənd və Cəbrayıl rayonlarında külək enerjisi, Tərtər, Ağdam, Xocalı rayonlarında bioenerji ehtiyatlarının səmərəli istifadə edilməsi nəticəsində ölkəmizin ümumilikdə "Yaşıl enerji" istehsalçısına və istehlakçısına çevrilə bilər. Artıq Qarabağda və Şərqi Zəngəzurda hidroenerji potensialından fəal şəkildə istifadə edilir. Yaxın illərdə burada hidroelektrik stansiyaların gücü 500 meqavat olacaq ki, bu da yaşıl enerjiyə keçid prosesinə böyük töhfədir.

Nigar Orucova

1 yaş fərqlə məktəbə qəbul

Məktəbəqədər təlim-tərbiyə uşaqların gələcəyi üçün ən məqsədəuyğun başlanğıcıdır. Pedaqoqlar bildirir ki, övladlarımızın bu dövrdə necə təhsil alması, hansı təlimləri görməsi, hansı tərbiyədən keçməsi olduqca lazımlıdır. Ölkəmizdə məktəbəqədər təhsil həm bağçalarda, həm də 5 yaşlıların məktəbəqədər qruplarında - məktəblərdə verilir.

Məktəbəqədər tədris ocaqlarında müxtəlif təhsil proqramları var. Bunlar uşaqların yaşına və əqli inkişafına görə təyin edilir. 5 yaşlıların məktəblərdə yaradılmış məktəbəqədər qruplara cəlb edilməsini doğru hesab etməyən pedaqoqlar bunun uşaqları normaldan artıq yüklənməsi kimi qiymətləndirirlər. Məktəbəqədər proqram hər uşağa görə fərdilik xüsusiyyətinə də malik olmalıdır. Zehni və əqli cəhətdən inkişaf etmiş bir uşaq nisbətən sakit və gec qavrayan uşağın dərslərini öyrənməsinə kömək edir. Bunu bilən bağça pedaqoqu belə uşaq fərdi məşğul olur, 5 yaşlıların məktəbəqədər qruplarında isə bu balans gözənilir.

Bir neçə gündür ki, 5 yaşlıların məktəbəqədər hazırlıq qruplarına qeydiyyatı başlayıb. Sistem 5 yaşlıların məktəbhazırlıq qruplarına yalnız 2019 təvəllüdü uşaqları qəbul edir. Baxmayaraq ki, yanvar ayında doğulan uşaq dekabr ayında doğulan uşağın arasında 1 yaş fərq var, hər ikisi də 2019 olduğu üçün 5 yaşlıların qrupuna daxil edilir. Əgər valideyn bu tədris ilində dekabr, 2019 doğumlu uşağın məktəbəqədər qrupa yazdırılmasa gələn il sistem təvəllüdüə görə qəbul etməyəcək. Amma bu il yazdırılsa

uşaq özündən böyüklerle oxumalı olacaq. Bəs nə etməli?

Məktəbəqədər və Ümumi Təhsil üzrə Dövlət Agentliyindən əldə etdiyimiz məlumatlara görə, hər tədris ili üçün qəbul şərtləri həmin ildə doğulan uşaqlara şamil edilir. Əgər uşaq 2019-cu ilin noyabr və ya dekabr ayı doğulmuşdursa və valideyn onu növbəti il üçün məktəbəqədər qruplara yazdırmaq niyyətindədirsə, online sistem növbəti il 5 yaşlıların məktəbhazırlıq qrupuna daxil edilməyəcək. Çünki 2025-2026-cı tədris ilində məktəbəqədər hazırlıq qruplarına təvəllüdü 2020-ci il olan uşaqların qəbulu mümkün olacaq. Beləcə, əgər valideyn 5 yaşlı tamam olmamış övladını məktəbəqədər qruplara yazdırmaq istəmirsə növbəti il də bu mümkün olmayacaq. Yəni, dövlətin hər bir vətəndaşına verdiyi təhsil hüququndan bu uşaqlar yararlanma bilməyəcək, valideyn də övladını birinci sinfə ha-

zırlıq üçün ödənişli kursa gəndərməli olacaq.

Təhsil eksperti Ramin Nurəliyev deyir ki, istər 5 yaşlıların məktəbəqədər hazırlıq qrupuna qəbulu olsun, istər ümumtəhsilin məktəblərinin

birinci sinfinə qəbul prosesi olsun, qəbul qaydası tədris ilindən tədris ilinə hesablanma üzərində qurulub: "Misal üçün, tədris ili sentyabrda başlayırsa, sentyabr ayınadək 5 yaşlı olan uşaqlar məktəbəqədər hazırlıq qruplarına cəlb olunmalıdır. Bir neçə gün o yan-bu yan ola bilər. Amma artıq noyabr və dekabr aylarında 5 yaşlı tamam olan uşaqların bu qruplara cəlb olunmasını doğru hesab etmirəm. Amma ümumtəhsil müəssisələrinin hamısında qayda belədir".

Qəbul olunan uşaqların arasında 1 yaş fərq olması məsələsinə münasibət bildiren ekspert deyir: "Qeyd etdiyiniz məsələ haqlı iraddır, 2019-cu ilin yanvar ayında doğulan

uşaq dekabr ayında doğulan uşaq arasında yaş fərqi var, o uşaq özündən 1 yaş böyüklerle oxumaq məcburiyyətində qalır. Ona görə dekabr doğumlu uşaqlar növbəti tədris ili üçün qeydiyyatdan keçməlidir. Əgər sistem bunu qəbul etməsə demək ki, xəta var və düzəliş edilməlidir. Qəbulda xüsusi qeydlər var, əgər uşağın yaşı çatmırsa, xüsusi istedadla malikdirsə, bilik səviyyəsi yüksəkdirsə onlar xüsusi imtahan verib 1-ci sinfə qəbul olunurlar. Müzakirə etdiyimiz məsələ də o qeydlərə əlavə olunmalıdır. Tədris ilinin başlamasınadək 5 yaşlıların qrupunda təhsil üçün yaşı tamam olmayanlar üçün növbəti il qəbul imkanları yaradılmalıdır. Baxmayaraq hər ikisi 2019-cu təvəllüddür, amma onların arasında 1 yaş fərq var. Dekabr doğumlu uşaq yanvar doğumlu uşaqlarla uyğunlaşa bilməz, tədris planına da uyğunlaşmaz, yaşı kifayət etmir".

Ekspertin təklifinə görə, ən optimal həll yolu tədris ilinin başlanması tarixinədək hesablanma üsulu ola bilər: "Mənim fikrimə görə, 2019-cu ilin dekabrda doğulan uşaqlar 2020-ci ilin ilk 5 ayında doğulan uşaqlarla birlikdə təhsil almalıdır, əgər qəbul üçün yaradılmış online sistem bunu qəbul etməsə bu doğru deyil. Əvvəl də qayda bu cür olub, ay fərqi görə növbəti il təvəllüdü uşaqlarla eyni sinfə gətirdi uşaqlar. Yəni o cür etmək olar. Məktəbəqədər qruplar məcburi deyil, uşaq getməyə də bilər. Birbaşa 1-ci sinfə qəbul oluna bilər problemlərsiz. Amma mənim düşüncəmə görə məktəbəqədər qruplara qəbul prosesi tədris ilinin başlanması tarixinədək 5 yaşlı bitən uşaqlara şamil edilməlidir".

Lalə Mehralı

Sanksiyalardan sonra Orban AB-nin Trampı ola biləcəkmə?

Avropa İttifaqının icra orqanı olan AB Komissiyası tarixində ilk dəfə olaraq üzv ölkəni boykot etmək qərarına gəlib. Avropa Komissiyasının sədri Ursula von der Leyen iyulun 1-dən AB-yə sədrlik edən Macarıstanın təşkil edəcəyi iclaslara qatılmayacağını açıqlayıb. Brüsseldəki mənbələrin bildirdiyinə görə, bu qərar Macarıstanın baş naziri Viktor Orbanın Aİ-yə sədrliyi dövründə "sülh missiyası" məqsədi ilə Moskva və Pekinə səfərlərinə reaksiyası səbəbindən qəbul edilib. Rusiya ilə münasibətlər və Ukraynaya dəstək mövzusunda Brüssel rəhbərliyi ilə fikir ayrılığı olan Macarıstan, AB sədrliyinin ilk həftələrində birlik rəhbərliyi ilə üz-üzə gəlib. Beləliklə Avropa Komissiyasının sədri Ursula von der Leyen, 2025-ci il yanvarın 1-ə kimi sədrlik edəcək Macarıstanda keçiriləcək iclaslara bir daha nümayəndə göndərməyəcəklərini açıqlayıb. Belə ki, Macarıstanda keçiriləcək görüşlərdə AB administrasiyası yalnız bürokratlarla təmsil olunacaq. Fon der Leyenin bəyanatına görə, boykot qərarı çərçivəsində Avropa Komissiyasının Budapeşte müntəzəm işgüzar səfərləri də ləğv edil-

lib. Onu da qeyd edək ki, Komissiyanın üzvləri ənənəvi olaraq sədrlik səlahiyyətlərini icra edən hər bir ölkəyə rəsmi səfər ediblər. Avropa Parlamenti həmçinin Orbanın AB-yə sədrlik edən ölkənin baş naziri kimi Baş Assambleyadakı çıxışını da ləğv edib. Bu, Aİ tarixində bir ilkdir. Əvvəllər heç bir sədr ölkəyə qarşı belə bir sanksiya tətbiq etməyib. Məsələlərin arxa fonuna baxarsaq Orban AB-yə sədrlik edəndən sonra gözlənilmədən Ukraynaya səfər edib. Macarıstan baş nazirinin növbəti dayanacağı AB sanksiyaları altında olan Rusiya olub. Beləliklə Orbanın Moskvada Rusiya prezidenti Vladimir Putinlə görüşü Ukraynaya müdaxilədən sonra Moskva ilə əlaqələri dayandıran AB ölkələrinin və Brüssel administrasiyasının reaksiyalarına səbəb

olub. Rusiya prezidenti Vladimir Putindən sonra Orban Çin prezidenti Si Cinpin və ABŞ prezidentliyinə namizəd Donald Trampı da ziyarət edib. Orban bu səfərləri "AB-nin sədri kimi deyil, Macarıstanın baş naziri kimi" etdiyini desə də, bu açıqlama bir çox üzv ölkələrin reaksiyasını yumşaltmayıb. Birliyin üzvləri Estoniya, Latviya və Litva, Polşa, İsveç və Finlandiyaya bu səfərə etiraz ediblər. Üz-

dövlətlərin fikrincə, Orban birlik adından hərəkət etdiyi təəssüratı yaratmaqla prezidentlik müddətindən sui-istifadə edir. AB əsaslarına görə hər 6 aydan bir dəyişən AB Sədrliyi dövründə ölkə, birlik adından xarici siyasət yürüdə bilməz. Bir çox avropalı bürokratlar, xüsusilə AB-nin Xarici Siyasət üzrə Ali Nümayəndəsi Josep Borrell, Orbanın Putinlə görüşünü AB siyasəti baxımından "qəbul edilməz" hesab edir. Avropa Komissiyasının qəbul etdiyi boykot qərarı o deməkdir ki, qarşıdakı 6 ayda Avropa qanunvericilik təklifləri ilə bağlı qərarların qəbulu prosesini çətinləşəcək. Komissiya və Avropa Parlamentinin AB-də qərar qəbul etmə prosesində fəal olduqlarını nəzərə alsaq yeni dö-

nəmdə idarəetmədə balansın pozulacağını deyə bilərik. Beləliklə ABŞ-da keçirilən seçki kampaniyalarında Donald Trampın istifadə etdiyi şüarı AB-yə uyğunlaşdıraraq "Avropanı yenidən möhtəşəm edin" şüarı ilə AB-nin yeni dövrdə gündəmini müəyyənləşdirməyi hədəfləyən Orban komissiya tərəfindən boykotlara məruz qalaraq öz təsirini itirməkdədir. Belə ki, Macarıstanın sədrliyindən məmnun olmayan AB administrasiyası Ukrayna və Moldova ilə tam üzvlük danışıqlarını, Rusiya və Belarusa qarşı yeni sanksiyaları və Ukraynaya maliyyə dəstəyini bir an öncə həyata keçirməyə çalışır. Orban isə öz niyyətinə nail olmaq üçün Avropa Parlamenti daxilində qurduğu sağçı qruplarla yanaşı qarşı digər partiyaların da dəstəyini qazanmağı hədəfləyir.

Zərdüşt Quluzadə

Bütün dünyaya bir daha nümayiş etdirildi ki, Cənubi Qafqazın ən böyük və lider partiyası Yeni Azərbaycan Partiyasıdır. O partiya ki, qurucusu Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri Heydər Əliyevdir. Həməən siyasi təşkilatın rəhbəri İlham Əliyevdir ki, böyük diplomatik bacarığı, Fateh Sərkərdəlik istedadı ilə 30 il erməni işğalı altında olmuş Azərbaycan torpaqlarını 44 günlük Vətən Müharibəsi ilə azad etdi. Bəli, "xalqın partiyası" adını alan YAP ən dinamik inkişaf edən, monolit siyasi təşkilat olaraq dünyanın diqqətini özünə çəkmişdir. Bunu şərtləndirən əsas amillərdən biri də YAP-ın yüksək fəallıqla və layiqli namizədləri ilə parlament seçkilərinə getməsidir. Bir qədər əvvəl növbədənkenar parlament seçkilərinin keçirilməsinə qərar verilə

Trol Sadıqlı bütün etket qaydalarını və kişilik prinsiplərini tapdalayır

Bu gün sosial şəbəkələrə və internet TV-lərə nəzər yetirdikdə, bəlli olur ki, dağıdıcı müxalifət və xaricdəki antimillilərsiz bütün fəaliyyətlərini YAP-ın irəli sürdüyü namizədləri ləkələməyə yönəlib. Bu istiqamətdə onlara erməni kökənli məxluqlar da yardımçı olurlar. Xüsusilə də, dezinformasiya xarakterli informasiyaların, yalan və böhtanların müxtəlif xarici KİV-lərdə dərc edilib, paylaşılmasını təşkil edirlər. Belə faktlar onu təsdiq edir ki, dağıdıcı müxalifət və xaricdəki antimillilərsiz fəaliyyətlərini məkrli dairələrlə

sən?". Təbii ilk baxışdan əsaslı ittiham və iddia olaraq görünür. Lakin onun Ə.Kərimli kimi YAP-ı hədəf seçməsi və namizədləri haqqında təhqiramiz ifadələr səsləndirməsi, onu deməyə əsas verir ki, Trol Sadıqlı Ə.Kə-

biyəsi, məktəb tövsiyəsi görməyib. Elə küçədə həyata göz açıb, böyüyüb və küçə psixologiyasına uyğun həyatını qurub. Bir neçə dəfə oğurluq etməsi, ictimai nəqliyyatda insanların cibinə girib, pul oğurlamağa çalışması da küçə tərbiyəsi almasının nəticəsidir. Onun üçün dost yoldaş anlayışı da yoxdur. Əlinə imkan düşən zaman əhd-peyman bağladığı, eyni qabdan çörək yediyi əqiddə dostunu yaralamaqdan, onun həyatına qıymağdan çəkinməz. Buna görə də, keçmiş dostu Əfqan Muxtarlı onu "satqın mənsəbpərəst" adlandırmışdır. Digər yaxın dostu olmuş Məhəmməd Mirzəli də ona böyük miqdarda pul atdığına görə onu tənqid etmiş və bütün əlaqələrini kəşmişdir. Sonradan ABŞ-ın kəşfiyyat orqanlarının fəal əməkdaşı olmaları sü-

Antimillilərsiz ünsürlərlə "boykot"çular arasında qarşıdurma yaranıb

Xaricdə oturub Azərbaycanın ləyaqətli insanlarını söyən, təhqir edən məxluqlar arasında ən tərbiyəsiz Trol Sadıqlıdır

də, diqqətçəkən proseslər bir o qədər nəzərə çarpmırdı. Elə ki, YAP İdarə Heyəti seçkidə iştirak edəcək namizədlərinin adlarını açıqladı qızğın müzakirələr, polemikalar, diskussiyalar geniş xarakter aldı. Hazırda Azərbaycanda və dünyada əsas müzakirə olunan mövzu YAP-ın irəli sürdüyü namizədlərin və onların tərəcəməyi-halının müzakirə edilməsidir. Gözlənilməli kimi, dövlətə bağlı insanlar Yeni Azərbaycan Partiyasının Milli Məclisin üzvlüyünə irəli sürdüyü namizədlərinin dəstəkləyir və onların ən layiqli şəxslər olduğunu qeyd edirlər. Məkrli qüvvələr, xüsusilə də dağıdıcı müxalifət və xaricdəki antimillilərsiz ünsürlər ənənələrinə uyğun olaraq xalqın namizədlərinə ləkə yaxmağa cəhd edirlər. Bu isə abırsızlığın və həyasızlığın nümunəsidir. Əgər kiminsə fəaliyyətindən narazı-sansa seçki dairəsində ona rəqib ol və öz biliyini, bacarığını nümayiş etdir. Buna gücün çatmırsa və qorxaqcasına hansısa kolun arxasında gizlənib, hədyanlar səsləndirib, təhqiramiz ifadələr deyirsənsə, bu, artıq yaramazlıqdır, insanlıqdan uzaq olan haldır.

birgə koordinasiya edirlər. Düzdür, bəzən dağıdıcı müxalifətlə xaricdəki antimillilərsiz ünsürlər arasında fərqli mövqələr səsləndirilir. Bu da idarəedicilərsiz şəkəbənin məkrli taktikasıdır. Göstərməyə çalışırlar ki, şəkəbənin üzvləri arasında azad düşüncə tərziyə malik şəxslər var və onların fikirləri digər əqiddə dostlarının fikirləri ilə üst-üstə düşməyə bilər. Məsələn kimi xaricdəki trol dəstəsinin fəallıqlarından hesab olunan Trol Sadıqlı AXCP sədri Əli Kərimlinin seçkilərə qatılmamasını onun qorxaqlığı kimi qiymətləndirib: "Neçənci dəfədir ki, Ə.Kərimli seçkilərdə iştirak etmir. Onda sual edirəm, niyə partiyanın sədri oldun? Nəyə görə siyasi iddialarla çıxış edir-

rimliyə yönəlik fikirləri ilə sadəcə siyasi fahişəlik edir. Əslində, Ə.Kərimli ilə eyni mövqeyi və maraqları bölüşür. Xüsusilə də, Trol Sadıqlının bütün etket qaydalarını və kişilik prinsiplərini tapdalayaraq "YAP-ın siyahısında yeni həyasızlar, yeni simasızlar, yeni quldurlar üzə çıxıb. Bu barədə faktları ifşa edəcəm" deyə ağzının zibilini ifraz etməsi onun bu kimi fikirləri səsləndirməzdən əvvəl Ə.Kərimli və digərləri ilə məsləhətləşib.

Trol Sadıqlını bir növ küçə zibili də adlandırmaq olar

Görünən ondan ibarətdir ki, xaricdə oturub Azərbaycanın ləyaqətli insanlarını söyən, təhqir edən məxluqlar arasında ən tərbiyəsiz Trol Sadıqlıdır. Onu bir növ küçə zibili də adlandırmaq olar. Həm də birmənalı şəkildə qeyd etmək olar ki, bu məxluq ailə tər-

buta yətirilən Arif Məmmədov və Sevinc Osmanqızı da Trol Sadıqlının "keyfiyyətsiz birisi" olduğunu bildirmişdilər. Sual olunur, Trol Sadıqlı xaricdəki antimillilərsiz ünsürlərin toplaşdıqları vahid şəkəbədə qəbul edilmirsə, niyə onu qurumdan rədd etmirlər? Haqlı və düşündürücü sualdır. Lakin məlum faktıdır ki, şəkəbə üzvləri müstəqil deyillər və onları idarədən, başlarına ağıl qoyan, yollarını müəyyənləşdirən qüvvələr var. Həmin qüvvələr vahid mərkəzdə kimin qalib və ya gətirməsinə üzvlər deyil, onlar qərar verirlər. Trol Sadıqlı onların maraqlarını tam şəkildə ifadə etdiyindən narazıların fikirləri keçərlidir deyil. Bu baxımdan hələ uzun müddət Trol Sadıqlı vahid mərkəzdə qalacaq və küçə fəaliyyətinə uyğun fikirlərini səsləndirmək də davam edəcək. Lakin bu fəaliyyətin bir gün sonu olacaq. O zaman ya mərkəzin idarəediciləri onu başlarından edəcəklər, ya da Bakıya deportasiya olunacaq. Təbii ki, hər iki hal Trol Sadıqlı üçün cəhənnəm əzabı deməkdir.

İLHAM ƏLİYEV

PSIXOTRON TERROR

Şənbə günü üçün uşaqları maraqlı bir yerə gəzməyə aparmağı planlaşdırırdım. Bir dostum dedi ki, bəs Qaraçuxur qəsəbəsindəki "Neftçilər" parkında uşaqlar üçün maraqlı bir məkan açılib. Məşhur "Maşa i medved" (Maşa və ayı) multfilmində ayının evi eynilə orada yaradılıb və uşaqlar üçün çox maraqlıdır. Bizim uşaqlar da bu multfilmi çox sevirlər deyə, düşündüm ki, onlar üçün maraqlı bir sürpriz olacaq. Uşaqları da götürüb Bayıldan yola düşdüm Qaraçuxura. Parkın girişinə çatdıq və gördük ki, xeyli atraksionlar var və uşaqlar əylənir. Təəccüblü o gəldi ki, bu atraksionların qiyməti bulvardakılara eynidir. Ən sadə yelləncək və fırlanan tipli qurğulara bilet 2-3 manatdır. Halbuki hamı bilir ki, bulvar imkanlar şəxslər üçündür, lakin Bakının bu ucqar qəsəbəsində imkanlılar yaşamırlar. Bu səbəbdən əksər valideynlər uşaqları uzağı 1-2 sinə mindirə bilir və zorla oradan uzaqlaşdırırdılar. Nə isə, bizim uşaqlar da bir neçəsindən istifadə etdikdən sonra biz az qabağa-eynilə "Maşa və ayı" multfilmindəki kimi yaradılmış həyətə üz tutduq. Burada həqiqətən də ayının evi, həyəti, evdəki və həyətdəki bütün eşyaları çox ustalıqla tam filmdə olduğu kimi yaradılıb. Hətta, təcili

Bakıda uşaqlar üçün "qamqamstayl", "seksi ledi" sədaları altında satanist əyləncəsi

yardım maşınının da tam eynisi qoyulub. Uşaqlar evdə və həyətdə oynayırlar və fotolar çəkirlər. Deyim ki, giriş bileti 1 nəfər üçün 5 manatdır. Yəni, körpə uşağını içəri keçirən valideyn 10 manat ödəməlidir. Bu həddən artıq baha qiymət olsa da, nə etmək olar, bura özəl biznesdir, qiyməti necə istəyir qoyur. Həyətdə Maşa və ayının geyimində 2 nəfər də dayanır və uşaqlarla oynayırlar, səsgücləndiricilərlə musiqilər səsləndirilir, mahnılar oxunurdu. Uşaqlar da bu musiqilərlə rəqs edirdilər. Bir də fikir verdim ki, multfilmə aid mahnılar, ya da hər hansı normal uşaq mahnıları səsləndirilmir, əvəzində anlaşılmaz sözlərlə mahnılar qoyulur. Birdən uca səslə "Qam-qam

stayl" adlı satanist mahnısı səsləndirildi və uşaqlar rəqsə dəvət edildi. "Seksi ledi" filan kimi əxlaqsız ifadələrlə zəngin olan şeytani mahnılar, ertoik rəqs musiqiləri bir-birini əvəz etməyə başladı. Valideynlərin isə heç eyninə də deyildi. Mahnıları səsləndirən müasir gənc qıza etiraz edib dedim ki, bu nə rəzəldir, siz burada bizim uşaqlara niyə əxlaqsız sözlərlə oxunan satanist mahnıları təbliğ edirsiniz? Qız cavab verdi ki, "nolub ki, uşaqlar əylənir də, normal mahnılardır". Bu qıza bunun əyləncə yox, dəhşətli rəzililik olduğunu və bu mahnıların da normal yox, uşaqlara qarşı açıq psixtron terror elementi olduğunu konkret faktlarla sübut edəndən

sonra mahnıları dayandırdılar. Bu məqamda bir qadın valideyn də bunlara etirazını bildirdi ki, sizin məqsədiniz nədir bu rəzil mahnıları uşaqlara oynatmaqda? Digər valideynlərin isə heç nə vecinə deyildi. Nə isə, uzun sürən başasalma prosesindən sonra dedilər ki, yaxşı başqa mahnılar qoyarıq. Dedim ki, bizim onlarla gözəl uşaq mahnılarımız var, onları niyə qoyursunuz? Başqa xalqlara məxsus da normal uşaq mahnıları var, internet doludur, niyə heç olmasa onlardan səsləndirmirsiniz, ancaq bu murdar əxlaqsız mahnıları qoyursunuz. Dedilər, yaxşı onlardan qoyarıq. Bir az gözlədim, gördüm ümumiyyətlə musiqi səsləndirməyi dayandırdılar. Normal mahnı

qoymaq uşaqlarımıza zərər vura bilər deyə səsləndirmirdilər yəqin ki. Uşaqları oradan çıxarıb uzaqlaşdırdım. Əminəm ki, mən gedəndən sonra yenə eyni proses müvəffəqiyyətlə davam etdirilib. Uşaqlara qarşı bu psixotron terrorun yalnız 2 səbəbi ola bilər- ya bu xüsusi məqsədlə qəsdən edilir və uşaqlarımızın əxlaqsızlığa alışdırılmasına xidmət edir, ya da bu musiqi işi ilə məşğul olan "müasir" gəncələr həddən artıq savadsız və düşüncəsizdir. Hər iki halda bu obyektin sahibinin günahı var. Sən işlətdiyin obyektə nəzarət etməsən, oraya normal adamları işə götürməsən. Sənin heç bir haqqın yoxdur bizim övladlarımızı əxlaqsız, satanist mahnılarına oynatmağa. Təəssüf ki, proses baş verən zaman telefonumun enerjisi olmadığından həmin mahnıların və musiqilərin videoqeydə ala bilmədim. Yeni gələndə 1-2 foto çəkmişdim ki telefon söndü. Amma bu obyektin mütəmadi nəzarətdə saxlayacam, bir də belə rəzilliyə yol verilsə, prosesi lentə alıb bu obyektin sahibini məhkəməyə verəcəm və buna görə cavab verəcəm.

Elçin Bayramlı

Andrey Bistritski: “ABŞ Azərbaycanı manipulyasiya etməyə çalışır, lakin bu, alınmayacaq”

Rusiyalı politoloq: Azərbaycan Avrasiyada yeni təhlükəsizlik arxitekturasının əsas aktorlarından birinə çevriləcək

“Valday” Beynəlxalq Diskussiya Klubunun İnkişaf və Dəstək Fondunun İdarə Heyətinin sədri Andrey Bistritski “Moskva-Baku” portalına müsahibəsində Vladimir Putinin Avrasiya üçün yeni təhlükəsizlik arxitekturasının qurulması ideyasını və onun Cənubi Qafqazda əhəmiyyətini şərh edib. Müsahibəni oxucularımıza təqdim edirik.

- Rusiya prezidenti Vladimir Putin bu yaxınlarda bəyan etdi ki, bu gün Avrasiya məkanında yeni təhlükəsizlik arxitekturasının yaradılması son dərəcə vacibdir. Siz bunu necə təsvir edə bilərsiniz, o, NATO-ya alternativ olmalı, BRİKS və ŞƏT-ə əsaslanmalıdır?

- Təhlükəsizlik anlayışı kifayət qədər genişdir, bir çox spesifik sahələri əhatə edir. Bu, deyək ki, tək-cə hərbi komponent deyil. Bura məsələn, ərzaq və informasiya təhlükəsizliyi də daxildir. Bunlar ən müxtəlif təhlükəsizlik formalarıdır. Avrasiyada yeni arxitekturanın qurulmasının məqsədi isə təhlükəsizlik sisteminin dünyanı dost-düşmənlərə bölməyərək, əksəriyyətin assosiasiyaları yaratmasını təmin etməkdir. Yeni, öz milli maraqlarını müdafiə etmək istəyənlər eyni zamanda çoxqütblü dünya, bərabər və bölünməz təhlükəsizlik sisteminin qurulmasında iştirak edirlər. Bu, NATO-nun zəif nöqtəsi və problemdir- alyans səylə dünyanı dostlara və düşmənlərə bölməyə çalışır. Avrasiyada yeni təhlükəsizlik arxitekturası hər kəsin təhlükəsizlik hüququna malik olmasını nəzərdə tutur. Sistem nə qədər balanslaşdırılmışdırsa, effektiv olma ehtimalı bir o qədər yüksəkdir. Bu, Vladimir Putinin müəmmarı olaraq danışdığı və bu günlərdə Nyu-Yorkda BMT Təhlükəsizlik Şurasının hazırkı sədri kimi Sergey Lavrovun “Daha ədalətli dövlətin yaradılması maraqlarında çoxtərəfli əməkdaşlıq- demokratik və davamlı dünya nizamı ” mövzusunda danışdığı ədalətli dünya nizamıdır.

Avrasiyada yeni təhlükəsizlik arxitekturasının qurulması çoxqütblü dünyanın qurulmasında fəal iştirak edən ŞƏT, BRİKS və digər təşkilatların əsas aktorları kimi prosesdə iştirakını nəzərdə tutur. Əslində, çoxqütblü dünya qurmaq ideyası bu gün yaranmayıb. Xüsusilə Soyuq Müharibə dövründə aktual-

laşdı. Və bu gün oxşar çağırışlar və yeni dönüş nöqtələri səbəbindən aktuallaşıb.

Məqsəd müxtəlif iştirakçıların bərabər hüquqlara malik olacağı və bərabər şərtlərlə qarşılıqlı əlaqədə ola biləcəyi bir təhlükəsizlik sistemi yaratmaqdır. Təhlükəsizlik sistemi həm də onun texnoloji komponentinin təmin edilməsini nəzərdə tutur: bu gün beynəlxalq silaha çevrilmiş rəqəmsal texnologiyalar, ödəniş sistemləri. Yeni təhlükəsizlik sistemi elə qurulmalıdır ki, heç bir ölkənin digər platforma iştirakçılarının maraqlarına məhəl qoymayaraq təkbaşına idarə etmək üçün inhisar hüququ olmasın. Yeni Avrasiya təhlükəsizlik arxitekturasına gedən yol kifayət qədər mürəkkəbdir. Biz buradakı maneələri başa düşürük. Amma bu yolla getmək son dərəcə ağılsızlıq olardı. Üstəlik, Rusiya Asiyadakı oyunçuların belə bir sistemdə maraqlı olduğunu görür. Avrasiyaya Avropa da daxildir və burada həm də avropalıların kifayət qədər fərqli siyasəti və gələcək addımları məsələsi qaldırılır.

Avrasiya məkanı üçün yeni təhlükəsizlik arxitekturasını quracaq ölkələr tək-cə Rusiyanın getdikcə yaxınlaşdığı Qlobal Cənub ölkələri deyil. Bu, daha geniş spektrdir, əslində bütün bunlar ən çoxqütblü dünyanı qarşılıqlı hörmət, o cümlədən milli maraqlar əsasında qurmağa hazır olan ölkələrdir. Və dialoqa hazırdırlar. Və Qərb daxilində parçalanmanın artması səbəbindən, belə demək mümkündürsə, “qarşı tərəf”lə dialoqa can atacaq ölkələrin sayı artacaq.

Nəticə ondan ibarətdir ki, dünyanın vacib hissəsi olan Avrasiya yeni təhlükəsizlik sistemi yaratmağa çalışır. İndi isə bu proses başlayır və təbii ki, onun perspektivləri var.

Bu təhlükəsizlik sisteminin Qərb sistemine, NATO sistemine zidd olaraq yaradılmayacaq, ədalətsiz sistemin əksinə olaraq ədalətli sistem yaratmağa çalışacağıq- bu, faktıdır. Azərbaycan Cənubi Qafqazda, Xəzər regionunda və onun hüdudlarından kənarında Avra-

siyada yeni təhlükəsizlik arxitekturasının əsas aktorlarından birinə çevriləcək.

- Amma Avrasiya məkanının təhlükəsizliyinin ümumi konsepsiyası fonunda- istər-istəməz, ilk növbədə müdafiə, hərbi təhlükəsizlik mövzusu yada düşür. Bu necə görünə bilər? Axı Qərb öz hərbi komponentlərini dünyanın müxtəlif yerlərində, o cümlədən Cənubi Qafqazda tanıtmaqda davam edir. Yeni dünya nizamının ölkələri burada necə qarşılıqlı əlaqədə ola bilər və həqiqətən Qərbə necə cavab verə bilər?

- Burada söhbət müəyyən ölkələrin siyasi elitasının iradəsi və ba-

xışlarından gedir. Aydındır ki, çoxluğ dərhal Avrasiya məkanının vahid hərbi sistemine cəlb etmək son dərəcə çətindir. Amma bu proses başladıqdan sonra ölkələrə hansı təhlükəsizlik sisteminin əsasında onlara fayda verəcəyini qiymətləndirməyə imkan verəcək. Və bu istiqamətdə konkret addımların atılması şansı var.

- ABŞ və Ermənistan ən azı ikinci dəfədir ki, Ermənistan ərazisində təlimlər keçirir. Bunu necə xarakterizə edərdiniz?

- ABŞ harada uğur qazanırsa, orada anti-Rusiya kartını oynayır. Təslim olanlarla, özləri belə əməkdaşlıq üçün münbit zəmin hazırlayanlarla. Ermənistan üçün bunlar həm daxili, həm də xarici siyasi vəziyyət baxımından ciddi, riskli addımlardır. Aydındır ki, gələcəkdə bu həm region, həm də Ermənistan üçün təhlükəli olacaq. Və vəziyyət yalnız mənfii istiqamətdə inkişaf edəcək. Amerikalı “dostlarımız” Rusiyaya sataşmaqda və dünyanın istənilən yerində, o cümlədən, Cənubi Qafqazda onun vəziyyətini pisləşdirməkdə maraqlıdırlar. Bu işdə erməni tərəfi də onlarla bərabər oynayır. İrəvan tərəfdən bu, çox da uzaqgörənlik deyil. Onlar az qazanacaqlar və çox itirəcəklər. Ermənistan isə Cənubi Qafqazda yenedən təcrid vəziyyətinə düşəcək.

- Bu yaxınlarda USAİD rəhbəri yenedən Ermənistanla gəldi. 5 milyon dollar ayrılıb. Qarabağ ermənilərinə yardım vəd edildi. Qərb həqiqətən Ermənistanla nə dərəcədə kömək edəcək? Məsələn, onu nə dərəcədə yenedən silahlandıracaq?

- Çətin ki, onlar Ermənistanla ciddi kömək edə bilsinlər. Ermənistan

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi

Yazı Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyə dəstəyi ilə “Azərbaycan Respublikasının dünya birliyinə inteqrasiyası, region ölkələri və digər dövlətlərlə, beynəlxalq təşkilatlarla əməkdaşlığının inkişaf etdirilməsi” istiqaməti çərçivəsində hazırlanıb

tan bu gün yenedən çox çətin vəziyyətdədir. Və əslində, həmişə belə olub- bir çox obyektiv səbəblərə görə, bu gün subyektiv səbəblər də əlavə olunub. Qərbin Ermənistanı təkbaşına qidalandırmaq daşıya biləcəyinə ümid etmək mübaliğədir. Bir neçə milyon dollar yardım fərq etməyəcək.

Əgər siz sual versəniz ki, Qərb Ermənistanı yenedən silahlandırma bilərməyi və edəcəkməyi, mənə belə bir sual yaranır: nə üçün, məqsəd nədir? Fransa Ermənistanı hərbi texnika ilə təmin edir. Amma bu onların bölgüsüdür- mal bizdə, alıcı sizdə. Əgər bir şeydən pul qazana bilərsiniz, niyə də olmasın. Ermə-

nistan rəhbərliyinin atdığı addımlar tək-cə xarici aləmə deyil, böyük ölçüdə daxili auditoriyaya da siqnaldir. Bu da İrəvanın öz ictimai rəyinə təsir etmək cəhdidir.

Söhbət Avrasiya məkanı üçün yeni təhlükəsizlik arxitekturasının qurulmasından gedirsə, İrəvanın bu gün etdikləri və Qərbin Ermənistanla qarşı etdikləri təhlükəsizliyə xələl gətirir, elə bu Avrasiya məkanında məxfi məlumatları sızdırır. Rusiya Xarici İşlər Nazirliyi bildirir ki, Vaşinqton və İrəvanın Ermənistan ərazisində təlimlər keçirməsi, bu ölkənin Qərblə müxtəlif səviyyələrdə, o cümlədən hərbi səviyyədə yaxınlaşması Cənubi Qafqazın və xüsusən də Ermənistanın özünün təhlükəsizliyinə təhdiddir. Aİ-nin Ermənistan-Azərbaycan sərhədindəki missiyası müvəqqəti missiyadan daimi NATO missiyasına çevrilir. Amerikalı təlimatçılar artıq Ermənistanadırlar.

Amerikalılar və qərblilər həm Türkiyəyə, həm də Azərbaycana “özünü necə aparmalı” siqnalı verməyə çalışırlar. Belə bir çoxvektorlu oyun. Və bu, təhlükəsizliyin hamı üçün bərabər olması ideyasına ziddir. Qərbin Cənubi Qafqazda və onun hüdudlarından kənarında parçalamaq və hökm etmək, Rusiyaya qarşı daha bir cinah yaratmaq cəhdi var.

- Yəni, Qərb Cənubi Qafqazda eskalasiyaya can atmır?

- Qərbin Cənubi Qafqazda müəyyən qədər nəzarətli eskalasi-

yaya ehtiyacı var. Dediyim kimi, “bizi” “kənarından” ayırmaq istəyirlər. Bu fikir açıq şəkildə bəyan edilirdi.

Birləşmiş Ştatlar Azərbaycanı başdan-başa manipulyasiya etməyə çalışır, lakin bu, alınmır və olmayacaq. Amma ABŞ-ın buna can atması mütləq faktıdır.

ABŞ-ın siyasətinin böyük hissəsi, onun hərəkətləri, bəyannamələri qarşından gələn prezident seçkiləri və ümumilikdə daxili siyasi vəziyyətlə bağlıdır. Və bu asan deyil, ziddiyyətli və kəskin. Bunun təsdiqini bir neçə gün əvvəl Donald Trampa sui-qəsd şəklində gördük. Bu münaqişə ilə bağlı kəskin, siyasi cəhətdən qeyri-müəyyən vəziyyətdə Vaşinqtonun bir çox addımları onunla izah olunur ki, indiki Amerika administrasiyası özünü ictimai rəyde dünyanı idarə etməyə qadir olan çox fəal siyasi qüvvə kimi müəyyən etmək istəyir. Onlar inanırlar ki, bu yolla demokratik elektorat onların ətrafında toplanacaq. Baş verənlərin çoxu isə sadəcə olaraq siyasi bəyannamədir ki, bu da heç də həmişə reallıqla, siyasi addımların adekvatlığı ilə üst-üstə düşmür.

- İndi ekspert icmasında belə bir mübahisə gedir- Ermənistan niyə hələ də KTMT-dən çıxmayıb?

- Ermənistan tərəfinin mövqeyində çox şey qeyri-müəyyən görünür. Bu, Rusiya ilə Qərb arasında balanslaşdırma mövqeyidir, çox təhlükəli balanslaşdırma aktıdır. Ermənistan rəsmi olaraq təşkilatdan çıxmadı, KTMT-də iştirakını dondurdu. Olduqca mürəkkəb statusdur. Necə deyirlər, siyasət və tarix yavaş-yavaş irəliləyir, tarixin dəyirman daşlarını üyüdür. Burada da belədir. Nəticə çıxarmağa tələsməyin. Bəzən gözləməyə və düşünməyə dəyər.

- KTMT çoxqütblü dünyanın qurulması çərçivəsində və Avrasiya üçün yeni təhlükəsizlik arxitekturasının qurulması fonunda məhz bu arxitekturanın müdafiə və hərbi ittifaqının əsasına çevrilə bilərmi?

- Bu suala sadə cavab vermək mümkün deyil. Avrasiya təhlükəsizliyinin bu çox yeni arxitekturası yaradıldıqca, bu təhlükəsizliyin mövcud təşkilatlar əsasında qurulmasının mümkün olub-olmadığı aydınlaşacaq. Yeni təşkilatlar da yarana bilər.

Tərcümə - Elçin Bayramlıb

Kənd təsərrüfatı məhsullarının qiyməti niyə bahalaşdı?

MÜNASİBƏT

Son günlərdə kənd təsərrüfatı məhsullarının qiymətində artım müşahidə olunur. Ekspertlər bildirir ki, bunun bir neçə səbəbi var. SİA bu səbəblər barədə sorğu keçirib.

Kənd təsərrüfatı üzrə ekspert Vahid Məhərrəmov: "Kənd təsərrüfatı məhsullarının qiymətinin artmasının bir neçə səbəbi var. Birincisi, istehsal azalıb. İkincisi isə, istehsal xərci artıb. Bildiyiniz kimi, bu il fermerlər daha baha qiymətə gübrə əldə ediblər. Eyni zamanda, xidmətin də qiymətində artım müşahidə olunur. Bütün bunlar məhsulun istehsal xərcinə təsir göstərir və maya dəyərini artırır. Bundan əlavə iyulun 1-dən dizel yanacağının qiyməti də artıb. Yəni, yetişmiş məhsulun yığılı və daşınması xərcində də artım var. Bu səbəbdən təbii olaraq kənd təsərrüfatı məhsulları baha qiymətə bazara çıxarılır.

Aparadığım araşdırmalara görə, təəssüf ki, qonşu ölkələrlə müqayisədə hələ də Azərbaycanda xiyar, pomidor kimi tərəvəzlərin qiyməti yüksəkdir. Bu mövsümdə qiymətlər indikindən 2 dəfəyədək aşağı olmalı idi. Çünki açıq şəraitdə yetişdirilən bu tərə-

vəzlərin örtülü təsərrüfata nisbətən istehsal xərci az olur. Qiymətlərlə yanaşı məhsulların keyfiyyətində də ciddi problemlər var. Əlbəttə ki, buna iqlimin də müəyyən təsiri var. Amma istənilən halda fermerlərimiz aqrotexniki qaydalara tam əməl edə bilmirlər. Çünki istehsal xərci artır. Aqrotexniki qaydalara əməl edilmədikdə məhsuldarlıq aşağı düşür. Məhsulun maya dəyəri isə yüksək olur. Bu da kəndliləri məhsullarını nisbətən yüksək qiymətə satmağa vadar edir".

Liberal İqtisadçılar Mərkəzinin sədri Akif Nəsil: "Bu il qış fəslə normal keçsə də, erkən yazdan başlayaraq əlverişsiz və qeyri-sabit hava şəraiti kənd təsərrüfatı məhsullarının inkişafına mənfi təsir göstərib. Ona görə də məhsuldarlıq kifayət qədər aşağı düşüb. Hazırda ölkədə bəzilərinə istisna etmək şərtiylə, kənd təsərrüfatı məhsullarının qiyməti müşahidə olunur. Məsələn, Azərbaycana artıq pomidor idxal olunur. Hər il bu dövrdə Azərbaycandan yüz min tonlarla pomidor ixrac edilirdi. Amma bugünkü gündə ölkəmizə pomidor idxal olunur. Yəni, vəziyyət bu dərəcədə acınacaqlıdır. Bu məhsul qiymətləri da qiymətlərin artmasına səbəb olur".

Ləman Sərraf

"SƏS" qəzetinə abunə kampaniyası davam edir!

«SƏS» QƏZETİNƏ
ABUNƏ OLMAQ İSTƏYƏNLƏR
AŞAĞIDAKI YAYIM
ŞİRKƏTLƏRİ İLƏ ƏLAQƏ
SAXLAYA BİLƏRLƏR

1. Azərpoçt Poçtdaşıma Mərkəzi – 0125984955, 0552004544
2. Azərmətbuat Yayım MMC – 0124411991, 0124404694
3. Səma Mətbuat Yayım – 0125940252, 0503336969
4. Pressainform MMC – 0125115191, 0504560835, 0553156002
5. Qaya Mətbuat yayım – 0125667780, 0502352343
6. Qasid Mətbuat Yayım – 0124931406, 0124938343
7. F.Ş.Ruhid Hüseyinov – 0124349301, 0505357898
8. Ziya LTD – 0124977696, 0503067744

1 nüsxə 1 aylığı 13.20 AZN

6 aylıq 79.20 AZN

1 illik 158.40 AZN

ABUNƏÇİLƏRİMİZİN
XİDMƏTİNDƏYİK
Müraciət, şikayət, yazı,
təbrik və başsağlıqlarımızı
dərc etməyə hazırıq!

"Qarabağ"ın səfər oyunu bu hakimlərə tapşırıldı

"Qarabağ"ın UEFA Çempionlar Liqasının II təsnifat mərhələsində Cəbəllütariqədə "Linkoln" komandasına qarşı keçiriləcək ilk oyunun hakimi açıqlanıb. UEFA-nın rəsmi saytında yer alan məlumatda deyilir ki, görüşü macarıstanlı hakimlər briqadası idarə edəcək. Matçın baş hakimi İştvan Vad olacaq. Ona həmyerliyi Vensel Tot və İştvan Albert kömək edəcəklər. Dördüncü hakim funksiyasını isə Bentse Çonka yerinə yetirəcək.

Qeyd edək ki, iyulun 23-də keçiriləcək "Linkoln"- "Qarabağ" oyunu Bakı vaxtı ilə saat 20:00-da başlayacaq. Komandalar arasında cavab qarşılaşması isə bir həftə sonra Bakıda baş tutacaq.

"Qadınları qınamaq lazım deyil"

PSIXOLOQ DANIŞDI

"Cəmiyyətimizdə hələ də qadınlar ikinci dəfə ailə həyatı qurduqda qınanırlar və çoxlu suallar olur. Qız analarının xüsusilə qınanılmasının da səbəbi odur ki, "Ana qız uşağının təhlükəsizliyini düşünür". Yəni, bu ana cinsi istismar və zorakılıq kimi hallardan qızını qorumamış kimi hesab edilir. Əslində, bu, ciddi bir addımdır. Çünki nə qədər acı olsa da, bütün dünyada doğma ata, əmi, dayı və qardaşların qız uşaqlarına qarşı zorakılıq etmə faktı var. Yad bir kişinin kiçik qız uşağı ilə bir evdə olması insanlarda suallar doğurur. Ortaya belə bir sual çıxır ki, "Bəs, bu qadınlar ikinci dəfə ailə qurmasını? ". Əlbəttə, qursunlar. Məsələ bu deyil. İstismarı əgər doğma insanlar belə öz yaxınına edirsə, burada əsas olan qarşı tərəfin psixoloji sağlamlığıdır". Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında psixoloq Fidan Nizamova deyib. Onun sözlərinə görə, əgər insan kiçik yaşlı uşaqlara cinsi meyil göstərsə, bu, psixoloji pozuntudur: "Bəzən qadınlar soruşur: "Biz bunun qarşısını necə ala bilərik?". Heç kəsin alınması yazılmaz ki, o pedofildir. Bəzi şeylər var ki, insan bunu özü-özündə hiss edə bilmir və anidən baş verir.

Qadınları qınamaq lazım deyil. Onlara necə dəstək verə biləcəyimizi və onları necə anlayacağımızı düşünməliyik. Kənardan qınamaq necə də asandır. Qadın tək yaşayanda da qınanırlar: "Bu cür həyat tərzi yaşayırsan". İnsanlara tövsiyəm odur ki, empati qurmağı və özünü başqasının yerinə qoymağı bacarsınlar. İkinci tövsiyəm də odur ki, ikinci dəfə ailə quran qadınlar daha çox cəmatın qınağına diqqət etməkdənsə, ailə qurduğu insanı daha yaxşı anlamağa və tanımağa çalışsınlar. Onun psixoloji durumunu süzgecdən keçirsinlər".

"Bəlkə də hər kəs bu qadınları pis niyyətlə qınamır. Amma qınamaq yaxşı bir şey deyil. Bəzən insanlar bunu bir-birlərini qorumaq və yaxud ayıltmaq üçün qınaq vasitəsindən istifadə edirlər. Amma icazə alıb faktlarla insanlara tövsiyə etmək daha yaxşıdır. Bu zaman həm özümüzü daha faydalı hiss edirik, həm də qarşı tərəf aqressiya saçmaz", - deyir o əlavə edib.

ELAN

Fövqəladə Hallar Nazirliyi tərəfindən 03.08.2023-cü il tarixində 4-cü ərazi Dövlət yanğın nəzarəti İdarəsinin Dövlət yanğın nəzarəti şöbəsinin inspektoru Cəfərov Coşqun Cəfər oğluna verilmiş 1028686A nömrəli vəsiqə itirildiyi üçün etibarsız sayılır.

Baş redaktor:
Bəhruz Quliyev

Ünvanımız:
Bakı şəhəri,
Üzeyir Hacıbəyli
küçəsi, 66.

Şəhadətnəmə: № 022492
<http://www.ses-news.az>
<http://www.sesqazeti.az>
E-mail: ses@sia.az

"ƏLİNCƏ" AZƏRBAYCAN KEYRİYYƏ
CƏMIYYƏTİNİN ORQANI.

QƏZET 1991-Cİ İL
YANVARIN 11-DƏN ÇIXIR
Tel: 598-33-90
Faks: 493-11-62

Redaksiyanın mövqeyi
ilə müəllifin mövqeyi
üst-üstə düşməyə bilər.

Qəzet bazar və
bazar ertəsindən
başqa hər gün
nəşr olunur

Tiraj: 3200